

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

Σάββατο Ἀθήνα, 28 Μαρτίου 1920

ΑΡΙΘ. 677

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΦΤΕΡΗΣ: Αιώνας.
ΡΗΓΗΣ ΓΚΟΛΦΗΣ: Ὁ Ψυχάρης γιά τὸ Λαμαρ-
τινο καὶ τὸ Βαλαωρίτη.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Κριτικὲς σελίδες (Ἀδαμαν-
τίου: Ἱστορία τῆς Βυζ. Αὐτοκρατορίας.
Τυμφορητοῦ: Διηγήματα).
Α. ΒΟΥΤΥΡΗΣ: Ὁ Ἀπόκληρος (συνέχεια).
ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΗΣ--Κ. ΚΑΡΘΙΟΣ: Ὁ Δὸν Κι-
χότης (συνέχεια).

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
Γ. Β.: Τὸ σκάχητρο.
ΗΓΕΡΙΑ: Ἀγάπη.
ΣΟΦΙΑ ΛΙΑΣΟΠΟΥΔΟΥ: Κλάψε.
ΜΑΡΙΑ ΣΑΜΠΗ: Στὸ Χριστό.
ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΟΥΡΝΗΣ: Οἱ Χριστιανοί.
ΧΡ. ΞΕΠΕΡΗΣ: Τὸ ἰδανικό.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Ζένη φιλολογία.
—Μουσική.—Τὸ Ἑλλ. Ὄδειο.—Ἡ Κοι-
νὴ γνώμη.—Χωρὶς γραμματόσημο.

ΑΙΩΝΑΣ

*Ἄρματα πάλι, βούκινα καὶ γκισόστρες τοῦ παλιοῦ καιροῦ, τοῦ Μωσαιῶνα,
κι' ἀπ' ἀπ' ὅλα ὁ ἄνεμος τ' ἄλέθρον καρβιλλάρης,
καὶ κἀτ' ἀπ' ὅλα ὡς τὸ μικρὸ καὶ τὸ δειλὸ σπουργίτι τοῦ χειμῶνα,
—πῶς νὰ τ' ἀνοίξης τὸ φτερό καὶ δρόμο ποῖον νὰ πάρης;*

*Γύρω τριγύρω σίφοννας, φτωχὴ καρδιά, καὶ βροντισμοὺς χρόνια καὶ χρόνια τώρα,
τὴν πολυτάραχη ἄγριεψε τῶν πάντων τρικυμία,
δὲν ἔμειν' οὔτε μιὰ λαλιά στὸ δάσος πρόσχαρη πουλιοῦ ἢ ἀνθρώπου μέσ' τῆ χώρα,
οὔτε βαρκοῦλες στὸ γυαλὸ κι' οὔτε στὰ πόρτα πλοῖα.*

*Τὸ σίδερο, τὸ φλάμπουρο, τὸ πέταλο τ' ἄσπρου φαριοῦ, τὸ ἥρωϊκὸ τραγοῦδι,
(κι' ἂν εἶναι τὰ βασιλικά τὰ κάστρα ὅλα πεσμένα)
περσότερο κι' ἀπ' τὸν τεμπλὸ τὸν ἔρατα τ' ὁμορφονιοῦ καὶ τὸ γλυκὸ λουλουδι,
δένουν τὴν ἔγγραια τοῦ καιροῦ σ' ἀπολησμονημένα.*

*Καβάλ' ἀπάνου σ' ἄλογο ψαρὸν μὲ καλαμάτες, μεταξωτὲς λυμένες σὰν παντιέρα,
καὶ νὰ περνοῦν λεβέντες κι' ἄλλοι κι' ἄλλοι,
καὶ νὰ βροντῆ σὰ χάλαζα τὸ πνεῦμα τοῦ χαμοῦ στὸν τάραχο τ' ἀγέρα
κρατῶντας γι' ἀστροπέλεκτα τὸ μεθυσμένο ἀτσάλι.*

*Κι' εἶτε σκοτιάδ' ἢ γέμιση τοῦ πλάνου φεγγαριοῦ, χειμῶνα-καλοκαίρι,
στὸν κύκλο τὸν πολύκυκλο νὰ μὴ σταθῶ ποτέ μου,
ξεφαντωτῆς, πολεμιστῆς ἀψὺς κι' ὄπου μὲ πάει κι' ὄπου μὲ φέρει
στὸ ρέμα ἐκεῖ τοῦ χαλασμοῦ ἢ μπόρα τοῦ πολέμου.*

*Μὰ πῶς, ὦ ντελικάτη μου καρδιά, νὰ σ' ἀρματώσω, καὶ σὲ βαρὺ παιᾶνα
τὸν ἰσοκράτη πρᾶο σκοπὸ γ' ἀλλάξω, νὰ γυρίσω,
ποὺ τὴν Εὐρώπη πειότερο κι' ἀπὸ τῆς δόξας τὸ βαγὶ ποθῶ, τῆ βρυσουάνα,
κι' ἀπ' τῆ φουρτοῦνα τὸν ψαλμὸ τὸν ἀκροπελαγῖσο.*

*Ἀγάπες, πόθοι, πνεύματα, διπλῶστε τώρα τὰ φτερά μέσ' στὴν παλιὰν ἐλπίδα,
—κι' ἂν σὰς χτυπάει μερονηχτῆς τὸ νέο τ' ἀνεμοβρόχι,
τὰ φιλοκέλαδα πουλιὰ μοιάζετε π' ὡς τὰ πρόφτασεν ἡ ἄγρια καταγιδα
τὰ σκόρπισε, μὰ τὸν καῦμό τοῦ τραγουδιοῦ τους ὄχι.*

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟ & ΤΟ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ

Στὰ 1820 πρωτοδημοσιευτήκανε οἱ «Ποιητικὲς σκέψεις» (Méditations poétiques), ἡ περιφημὴ συλλογὴ τοῦ Λουδοβίκου Ἀλφόνσου Λαμαρτίνου. Ἡ Γαλλία, σὰν ἔθνος ἀπὸ τὰ πολιτισμένα, ποὺ ξέρει νὰ τιμῆσει τὴ μεγάλη ἀξία τῆς ποιητικῆς τέχνης, γιόρτασε τὰ ἑκατόχρονα τοῦτα μὲ ἀληθινὴ περηφάνεια. Γίνανε ὁμιλίαι δημόσιες, γραφτήκανε μελέτες καὶ ἄρθρα, ἤρθανε στὸ φῶς ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς τοῦ Λαμαρτίνου.

Ἡ παριζιάνικὴ ἐφημερίδα «Γαλάτης» δημοσίεψε στὸ φύλλο τῆς φιλολογικῆς τῆς ἐκδόσεως, τῆς 20 τοῦ Μάρτη 1920, βαθύ, μελετημένο καὶ πρωτότυπο ἄρθρο τοῦ Ψυχάρη, μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ὁ Λαμαρτίνος στὴ νέα Ἑλλάδα». Ἐκεῖ ξηγιέται πὸς ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτὴ συλλογὴ τοῦ Γάλλου ποιητῆ, μεταφράστηκε στὴ δημοτικὴ μας γλῶσσα, ἡ ἑξακουστὴ τοῦ «Λίμνης», καὶ πὸς ἡ μετάφραση αὐτὴ ἔγινε ἀπὸ ἓνα λαμπρὸ ποιητῆ τῆς νέας Ἑλλάδας, τὸν Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη.

Ὁ Ψυχάρης ἔτσι βρίσκει ἀφορμὴ νὰ μιλήσει γενικότερα γιὰ τὸν Ἰόνιο βάρδο. Ὁ Βαλαωρίτης, μᾶς λέει, δὲν εἶχε μεγάλο ἐνθουσιασμό γιὰ τοὺς Ἀγγλοσάξωνες. Δὲ χώνευε τὴν Ἀγγλικὴ κυριαρχία στὰ Ἐφτάνησα. Μὲ θάρρος ἐξαιρετικὸ σήκωσε κεφάλι μπρῶς στὸ Βρετανὸ Ἄρμοστη, ποὺ τὸν εἶχε φοβερήσει μ' ἐξορία καὶ μὲ δήμευσιν τῆς περιουσίας του, ἂν ἑξακολουθοῦσε τὴν ἐθνικιστικὴν του προπαγάνδα. «Δὲ θὰ σὰς φέρω δυσκολίες, κύριε Ἄρμοστη», τοῦ εἶπε περήφανα. «Ξερίζουμε μόνος μου γιὰ νὰ σὰς πολεμήσω παντοῦ ὅπου σταθῶ». Ὁ Βαλαωρίτης εἶτανε μεγάλος Ἕλληνας, κοσμαγάπητος, καὶ δὲν τολμήσανε νὰ βάλουν ἀπάνου τοῦ χέρι γιὰ τὴν τέτοια του ἀπάντησιν.

Μιλεῖ ἀκόμα, ὁ Ψυχάρης, στὸ ἄρθρο του αὐτὸ γιὰ τὴ γυναῖκα καὶ τὴ μεγαλήτερον θυγατέρα τοῦ Ἑλλήνα ποιητῆ μας, ποὺ θρῆσανε καὶ οἱ δύο τους αἰσθηματὰ τρανῆς ἀγάπης γιὰ τὴ Γαλλία. Παντρεμένος στὴ Βενετία, τὴν Ἐλοῖζα Τυκάλδου, ἀπόχτησε καὶ μιὰ θαμαστὴ κόρη, ἀσύγκριτης ὀμορφιάς καὶ σπάνιας ψυχικῆς ὑπεροχῆς, ποὺ δὲν ἔζησε παρὰ μόνον εικοσιεφτά χρόνια. Ὁ ποιητῆς ποὺ πέθανε, πρὶν τῆς ὥρας του, στὰ 1879, εἶχε ἰδιοκτησία του στὰ νοτιανὰ παράλια τῆς Λευκάδας, ἓνα χαριτωμένο νησί, τὴ Μαδουρῆ. Ἐκεῖ θεληματικὰ, κίττον ἀπὸ ἀστραφτερὸν κάτασπρο μάρμαρο, κοιμάται ἡ Κόρη αὐτῆ, μὲ τὴν ἀκόλουθον ἐπιτάφια ἐπιγραφὴν, διαλεγμένη ἀπὸ τὴν ἴδια: «Et hieme et aestate et hodie et semper, usque dum vivam et ultra», δηλαδὴ «Καὶ χειμῶνα καὶ καλοκαίρι καὶ σήμερα καὶ πάντα, ὅσο ζῶ καὶ ἀκόμα πρὸς πέρα». Θέλησε νὰ σφραγίσῃ μὲ τὰ λόγια τοῦτα τὴν ἀκατανίκητη λατρεία τῆς πρὸς τὸ ἰδανικόν. Ἔτσι βλέπουμε πὸς ὁ πατέρας τῆς, ἰδανιστῆς σὰν καὶ αὐτῆ, εἶταν ἀξίος ἀληθινὰ νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ σιμῶσει τὴν ψυχὴ τοῦ Λαμαρτίνου.

Τὴ μετάφραση τῆς «Λίμνης», ὁ Ψυχάρης δὲν τὴ βρίσκει ἀντάξια τοῦ ὠραίου πρωτότυπου. Μόνον σημειώνει πὸς εἶναι περιεργὸς ὁ ρόλος ποὺ παίξαν

οἱ λίμνες στὴ ζωὴ τοῦ μεταφραστῆ. Στὴν Ἑλβετία, σὰ σπουδαῖε νέος ὁ Βαλαωρίτης, ἔπεσε στὴ λίμνη γιὰ νὰ σώσῃ κάποιον φίλον του, καὶ τότες ἀράξε τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς καρδιακῆς ἀρρώστιας, ποὺ εἶτανε γραμμένο νὰ τονὲ θανατώσῃ. Ἀκόμα, στὴ Γιανιώτικη λίμνη, χρωστά τὸ καλλήτερον ἔργον του, τὴν «Κυρὰ Φροσύνην». Ὁ Βαλαωρίτης δηγιέται ποιητικὰ τὸ γνωστὸ ἐπεισόδιον τῆς ὀμορφῆς νέας Ἡπειρώτισσας, πνιγμένης στὰ νερὰ τῆς λίμνης μὲ τὶς δεκαπτά συντρόφισσές τῆς, — μὰ κατορθώνει νὰ βάλῃ στὸ ποίημα τοῦτο βάθος, φινέτσα ψυχολογικὴ, χῶμα, καὶ ἔκφραση θαμαστῆ, πράγματα ἴσα μὲ τῆς ἀγνωστα στὴν Ἑλλάδα. Ἡ «Κυρὰ Φροσύνη», μεταφράστηκε μέτρια στὴ γαλλικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὸν Μπλαγκάο. Μὰ ποιά γλῶσσα μπορεῖ ν' ἀποδώσει μιὰν ἄλλη; Καὶ ποιά γλῶσσα εἶναι δυνατό νὰ μᾶς δώσῃ τὸ πλάτος, τὴν εὐωδίαν, τὴ φρεσκάδα, τὴ φυσικότητα τῆς ρωμαϊκῆς δημοτικῆς μας, ποὺ πρῶτος ἐπίσημα ὁ Βιλουαῖδον τὴ δίδαξε στὴ Δύση; Κι ἀπὸ πότε; Ἀπὸ τὰ 1800, στὰ χρόνια τῆς μεγάλης Γαλλικῆς Ἐπανάστασης, σὰν πρωτοῖδουθήκε ἡ ἔδρα στὸ Παρίσι, ποὺ σήμερ' ἀφοῦ τὴν τιμῆσανε τόσο, τὴ λαμπρύνει ὁ ξηνητεμένος δάσκαλος τῆς τωρινῆς μας γενεάς, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ψυχάρης.

Στὸ ἄρθρον τοῦ λοιπὸν τοῦ «Γαλάτης», γράφει ὁ Ψυχάρης πὸς στὴ Βιβλιοθήκην τῆς Γαλλικῆς Γερουσίας, στὸ τμήμα ποὺ αὐτὸς τῆς χάρισε, μέσα στὰ χειρόγραφα, βρίσκειτ' ἓνα γράμμα ἰδιόγραφο ἀνέκδοτον τοῦ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη, πολὺ σημαντικόν γιὰ τὴ φιλολογικὴ μας ἱστορία, καὶ γιὰ τὴ σχέση τῆς μὲ τὴ γαλλικὴ φιλολογία. Ἐκεῖ βρίσκεται ἀκόμα ὁ λάκκοσ ἀλληλογραφίας, στὰ γαλλικὰ, ἐξαιρετικῶς ἠθικῶς μεγαλείου, τῆς κόρης τοῦ ποιητῆ, τῆς θαμένης στὴ Μαδουρῆ. Μὰ καὶ ἓνα τραγουδί ἀνέκδοτον τοῦ Βαλαωρίτη γραμμένο μὲ τὸ χέρι τοῦ ποιητῆ. Στὸ ἴδιον τμήμα βρίσκεται καὶ ἓνα ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου τοῦ Λαμαρτίνου «Ποιητικὲς σκέψεις» μοναδικόν στὸ εἶδος του. Εἶναι τῆς πρώτης ἐκδόσεως. Κάτι παραπάνου. Εἶναι τὸ πρῶτον τράβηγμα τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ποὺ ἔχει καὶ τὸ περιεφθιμὸν ἐκεῖνο λάθος.

Μὰ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο. Ξέρουμε μὲ πόσους δισταγματῶν καὶ μὲ πόση μετριοφροσύνη ὁ Λαμαρτίνος τύπωσε τὴ συλλογὴν του αὐτῆ. Δὲν ἔβαλε μήτε τὸνομά του, μὰ μόνον ἓνα πρόλογον μικρὸν μὲ τὴν ὑπογραφήν Ε. Γ. (Εὐγένιος Ζενοῦντ). Τὸ ἀντίτυπον τοῦ Ψυχάρη ἔχει τὴν φέριμα τοῦ τυπογραφείου τοῦ κ. Π. Ντιντὸ τοῦ πρεσβύτερου, μὰ δὲν ἀναφέρει διόλου κατάστημα βιβλιοπωλείου. Αὐτὸ τὸ ἀντίτυπον λοιπὸν εἶτανε, μὲ ἄλλα κάποια, προορισμένον γιὰ φίλους μονάχα, δεμένον πρωτότυπον γιὰ τὸ σκοπὸν τοῦτο, ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐκδότην. Θὰ εἶτανε ἀναφισβήτητον τὸ πρῶτον τράβηγμα. Καὶ τὸ σπουδαιότερον. Αὐτὸ τὸ ἀντίτυπον ἔχει στὸ ξόφυλλον, μιὰν ἀφιέρωσιν σὲ μιὰν γυναῖκα, ἀφιέρωσιν γραμμένη μὲ τὸ ἴδιον τὸ ἱερὸν χέρι τοῦ Λαμαρτίνου.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΔ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ : *Ιστορία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας 1919.*

Βέβαια τὸ σημερινὸ κοινωνικὸ σύστημα δὲ δὴ μπορεῖ ποτὲ νὰ μᾶς δώσει τὸ πρότυπο σχολικὸ βιβλίον ποὺ διευρενοῦμαστε.

Ἡ παιδεία ὅποιος τὴν φαντάζεται πὼς κληρονομεῖ ἀπόλυτους ἠθικοὺς σκοποὺς, γελιέται. Τὸ εκπαιδευτικὸ σύστημα ἐνὸς κράτους, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ τοῦ θεομοῦ ἄλλο δὲν κάνουνε παρὰ νὰ ἐξυπερετοῦνε καὶ νὰ στηρίζουνε τὸ κράτος. Στήριγμα τοῦ φεουδαλισμοῦ καὶ τοῦ παπισμοῦ ἢ παιδεία τὸ Μεσαίωνα, στήριγμα τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση ὡς σήμερα. Μιὰ κοινωνικὴ τάξη ὅταν ἐπιβάλλεται σὲ μιὰ κοινωνία, ἢ πρώτη δουλειὰ τῆς μόλις καταθέσει τὰ ὄπλα κ' ἡσυχάσει, εἶναι νὰ ἀναδημιουργήσει ὅλη τὴ νομοθεσία καὶ νὰ τὴν προσαρμώσῃ πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς. Ἔτσι, ὄλα, διοίκηση, δικαιοσύνη, ἐκκλησία, παιδεία, ἔχουνε νὰ δουλέψουνε πιστὰ στὴν ἰδέα ποὺ ἀνταποκρίνεται στὰ ἴδικά συμφέροντα τῆς νικητρῆς κοινωνικῆς τάξης. Οἱ πλὴ ἀνῆθικοὶ σκοποὶ, οἱ πλὴ βάρβαροι ἐπιδιώξεις, παίρνουνε τότε τὴ μορφή κοινωνικῶν θεσμῶν, ἀνακηρύσσονται ἱερῆς κ' ἐπιβάλλονται μὲ τὸ δεισιδαιμόνα φόβο τῆς θρησκευτικῆς πρόληψης. Εἶναι πῆ οἱ πλῆρες τοῦ Μαιῦσα γιὰ τὸν πολὺ κόσμον ποὺ εἶναι ἀνίκανος νὰ νοιώσει τί κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴς ἱερῆς αὐτῆς ἀλήθειες. Τὸ σχολεῖο γίνεται τὸ κυριώτατο μέσον γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῶν κανόνων ἰδεῶν ποὺ παίρνουνε τὴ μορφή γενικῶν ἀληθειῶν ἢ νὰ μπορεῖσουνε νὰ ἐπιβληθοῦνε. Τὸ σχολεῖο ἢ συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα γίνεται τὸ μέσον γιὰ νὰ διοχετευτοῦνε αὐτῆς οἱ ἰδέες στὴν κοινωνία ποὺ ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ μπαίνουνε πᾶ στὸ αἷμά μας καὶ δηλητηριάζουνε τὸν ὄργανισμό μας δίχως νὰ τὸ υποπτευόμαστε. Ἡ κοινωνία ζῆ εὐχαριστήμενη μέσα στὴν πλάνη τῆς. Βλέπει τὰ τραγικὰ ἀποτελέσματα μὴ δὲν σκέπτεται νὰ διαμαρτυρηθῆ, νὰ κρίνει, γιὰ τὸ σχολεῖο τὴν ἔκανε ἀνίκανη νὰ συλλογίται μοναχῆ τῆς προσφέροντας ἑτοίμες τὴς κρίσεις, σταμιτώνοντας ἀπὸ τομα τὴν κριτικὴ ἀνάλυση πάνω στὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς ἴσια ἴσια στὴν κραιμώτερη στιγμή. Τὴ στιγμή ποὺ θάπρεπε νὰ γυθῆ πλοῦσιο τὸ φῶς γιὰ νὰ νοιώσει τὸ ἄτομον τί κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴς λεγόμενες ἱερῆς ἀλήθειες, πέφτει ἢ αὐλαία, δηλαδὴ ἢ παράδοση, ἢ καλλιερρημένη ἀπὸ τὸ σχολεῖο, καὶ τὰ σκεπάζει ὄλα. Οἱ ἐπιτήδειοι γελῶνε πονηρὰ μὰ ὁ πολὺς κόσμος μένει στὸ σκοτάδι. Πρέπει νὰ ἐπαναστατήσῃ πᾶλε γιὰ νὰ ἀποπνίξῃ ἀπὸ πάνω του τὸ βαρὺ ζυγὸ τῆς παραδόσης, ὄλες τὴς πρόληψες ποὺ τοῦ καλλιέρρησε τὸ σχολεῖο.

Τὶ εἶναι ἡ ἱστορία ποὺ διδάσκειτὰ στὰ σχολεῖα; Παραμύθια γιὰ νὰ ἀποκοιμίζουμε τὰ παιδιὰ. Ἐνας παραφουσκωμένος ἐθνικὸς ἐγωϊσμός ἀνίκανος νὰ ἰδῆ πέρα ἀπὸ τὰ μάτια του. Ἡ μεγαλύτερη ἱστορικὴ ἀλήθεια πὼς ὁ ἄνθρωπος ζῆ πάντα κάτω ἀπὸ μιὰ κατὰ τῆσιν, πὼς οἱ πολλοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ δουλεύουνε γιὰ τοὺς λίγους, πὼς ἡ ζωὴ κατάντης μιὰ σκληριὰ ποὺ πρέπει νὰ σπᾶσει κανεὶς τὴς ἀλυσίδες τῆς γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τὴν χαρῆ, ἢ μεγάλη καὶ ἀπλή ἀτὴ ἀλήθεια κρύβεται μὲ ἐπιμέλεια ἀπὸ τὴν κοινωνία μὲ χίλιες δυὸ ψεύτικες δικαιολογίες ποὺ ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος μὲ τὴς μεταφυσικῆς τῆς ἐρμηνείας καὶ τὸ σχολεῖο ἀπὸ τὸ ἄλλο μὲ τὴς ψευτοφιλοσοφικῆς

τοῦ θεωρίες ἀγωνίζονται νὰ τοὺς δώσουνε ἕνα φιλοσοφικὸ βάθος ποὺ ὀλοῦται τοὺς λείπει.

Ὁ κ. Ἀδαμαντίου γράφοντας τὴ Βυζαντινὴ ἱστορία του δὲν ξέχασε πὼς εἶναι ἱστορικὸς τοῦ κράτους, πὼς τὸ βιβλίον του θὰ περάσει ἀπὸ μιὰ ἐπίσημη ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ ἐγκριθῆ καὶ πὼς γιὰ νὰ θεωρηθῆ κατὰ ἄλλο νὰ διαβασθῆ στὰ σχολεῖα πρέπει νὰ κάψῃ ἄφρονον λιθᾶνι σὲ ὄρισμένα εἰδῶλα, νὰ λιτροῦσῃ καὶ αὐτὸς ψεύτικους θεοὺς καταδικασμένους, ποὺ ἢ ζωὴ τους σὲ λαμπάδα εἶναι ποὺ τρεμοσβῆνει.

Κι ὁ κ. Ἀδαμαντίου πρέπει νὰ ἐπιμολογήσῃ, ἔκανε τὸ χρέος του μὲ τὸ παραπῖνον. Ἐγραψε λιθᾶνι, καὶ γονάτισε μπρὸς στὰ εἰδῶλα καὶ ἔκλαψε καὶ λάτρεψε μὲ ἄγριο φανατισμὸ τὰ ψεύτικα εἰδῶλα. Γιατὶ σὲ φρόνιμος ἄνθρωπος τῆς ἔξω πὼς ἄλλοιῶς ἢ πολιτεία θὰ τοῦ γόριζε τὴς πλάτες τῆς. Ἡ ἐδουνηθῆσθαι τοῦ ἱστορικοῦ ποὺ λατρεῖται μόνο τὴν ἀλήθεια, θυσίαστηκε σὲ μιὰ ταπεινὴ προσφορὰ στὸ βωμὸ τοῦ κράτους. Ἔτσι τὸ βιβλίον τοῦ Σκλήρου «Τὰ σύγχρονα προβλήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ» παραμένει ὡς τὴν ὥρα ἢ μόνον θετικὴ προσπάθεια γιὰ ἕνα ἀληθινὸ ἱστορικὸ ξεκαθάρισμα τῶν ἱστορικῶν προβλημάτων τῆς φυλῆς μας. Ἀπὸ ποὺ δὲν κατορθώσανε ὄλοι οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ σοφοὶ μας, τὸ κατάφερε ἕνα δευτεῖο φιλοσοφικὸ μυαλὸ ἐνὸς ἀπλοῦ ἀνεπίδειχτου ἀνθρώπου.

Ἀπὸ τὴν κρατικὴ ἄποψη, κρίνοντας τὸ νέο αὐτὸ σχολικὸ βιβλίον ποὺ ἐπιθετικὴ ὄρισμένους ἐθνικοὺς ἢ ἠθικοὺς σκοποὺς, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κατηγορήσῃ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀδαμαντίου. Μὴ ἀκαταστασία καὶ μὴ ἀμεθοδία στὴ διάταξη τῆς ὕλης ποὺ πολλές φορές ξαναγυρίζει στὰ ἴδια πράγματα, μπορεῖ νὰ δικαιολογηθῆ ἀπὸ τὴν ἀνίγκη τοῦ συγγραφέα ποὺ ἔχει νὰ εἰπῆ πολλά. Ἀληθινὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἕνα πλοῦσιο ἴδικὸ μὲ ἐπιμέλεια μαζωμένο ἀπὸ ποικίλες πηγές. Τὸ μόνο ποὺ τοῦ λείπει εἶναι ἢ ἀσθητικὴ ἀρχιτεκτονικὴ διαρρύθμιση. Ὁ κ. Ἀδαμαντίου εἶναι τρομερὰ ἐνθουσιασμένος μὲ τὸ Βυζάντιον. Κατάντης δὲ καὶ μὸδα σήμερα ἢ Βυζαντινολογία. Κι ὁ κ. Ἀδαμαντίου γίνεται σχεδὸ λυρικός ἀπὸ τὸ πολὸ ἀσθητικὸ ποὺ τὸν πῆγει. Τὸ κακὸ, ποὺ μὴ κατορθώνοντας τὰ βρεῖ τὴν τελειωτικὴ, τὴ χαρακτηριστικὴ ἔκφραση, ξαναγυρίζει στὸ ἴδιον νόημα μὲ πολλοὺς τρόπους ποὺ κατακτανάει στὸ τέλος κενουσιακὸς καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ ἀσύλληφτος. Ὁ κ. Ἀδαμαντίου ξέχασε πὼς τὸ παιδὶ θέλει τὸ σύντομον, τὸ εἰσάγοντο, τὸ μεθοδικὸ. Ἔτσι ἢ φρασεολογία μέσα σ' ἕνα διδακτικὸ βιβλίον προορισμένο γιὰ παιδιὰ παίρνει τὸ χαρακτηριστὸ δημοσιογραφικοῦ πανηγυρικοῦ ἄρθρου ἢ φιλολογικῆς διάλεξης μπρὸς σὲ κομπῆς κυρίες. Ὁ δὲ ἄπώπτερος πνεύς πὼς ὁ κ. Ἀδαμαντίου δὲν ἔκανε ἄλλο παρὰ νὰ ἀντιγράψῃ ὄρισμένες σελίδες ἀπὸ κάποιες διάλεξες του καὶ νὰ τὴς παραχῶσει ἀτόφιες στὸ βιβλίον του.

Καὶ τὸ πνεῦμα τὸ Βυζαντινὸ; Ἐδῶ εἶναι ποὺ ὁ κ. Ἀδαμαντίου μὲ ὄλες τὴς λυρικές του τράντες δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ παρουσιάσει. Ἴσως οὔτε ὁ ἴδιος νὰ τὸ υποπτεύεται μεθυσμένος, ἐπνυσμένος, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ λάμψη τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφάνισης τοῦ κράτους. Ὁ κ. Ἀδαμαντίου δὲ βροῖκει παρὰ ἔκφρασεις θανυσμοῦ, λιώνει σύσσωμος μπρὸς τὸ συντηρητικὸ ὀπισθοδρομικὸ, κλειστὸ πνεῦμα τοῦ Βυζαντίου. Στὸ βιβλίον του δὲν πέφτει οὔτε μιὰ ἀχτίδα ἀπὸ τὸ φῶς τῆς κοινωνιολογίας γιὰ νὰ τὸ φωτίσῃ. Ἔτσι μᾶς ξαναίλει τὴ παλιὰ, τὴ γνωστὰ πράγματα δίχως νὰ μᾶς ξηγάει ποιά εἶτανε στὸ βάθος ἢ οὐσία αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ. Φαίνεται πὼς τέτοια θέματα στέκονται ὄξω

ἀπὸ τῆ δικαιοδοσίας ἐνὸς καθηγητῆ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου πού πρέπει νὰ βαδίζει πάντα με ση-
κωμένα τὰ παντελονάκια του γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο.
Ἡ γενικὴ ἀρχὴ πού θὰ μᾶς παρουσιάσει τὰ καθέκαστα
τῆς ἱστορίας σὺν τῷ μοιραίῳ ξετύλιγμα τῆς ἀνθρώπι-
νης ἐνέργειας πάνω στὴν ἀντίδρασή της πρὸς τοὺς
δρους τῆς τοιγύρω ζωῆς, αὐτὴ ἡ ἀρχὴ πού μορφο-
ποιεῖ τὰ γεγονότα, πού τὰ ἐξηγεῖ ὄργανικὰ καὶ χύνει
φῶς στὴν ἱστορία, λείπει δλότελα ἀπὸ τὸ βιβλίο του.

Ἔτσι τὸ παιδί μαθαίνει ἕνα σωρὸ ἀσημαντες λε-
πομέρειες γιὰ τὴ δημόσια καὶ τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ
Βυζαντίου μὰ σὲ ποιά κοινωνικὰ θεμέλια στηρίζοτα-
νε αὐτὸ τὸ κράτος, ἀπὸ ποιους κοινωνικοὺς σταθ-
μοὺς ἤπερασε τὸ ἱστορικὸ τὸν ξετύλιγμα πού δὲν εἶ-
ναι τίποτις ἄλλο παρὰ οἱ φυσιολογικὲς συνέπειες τῆς
κοινωνικῆς του σύστασης, αὐτὰ ὅλα τὰ γνοεῖ. Τὰ με-
γαλεύτερα ἱστορικὰ γεγονότα μένουνε κοινωνιολογικὰ
ἀνεξήγητα. Τὸ μεταρρυθμιστικὸ κίνημα τῶν Ἰσαύ-
ρων, ἡ κοινωνικὴ κατάσταση πού δημιουργήθηκε ὕ-
στερα ἀπὸ τὴν ἀποχώρηση τῶν Ἀράβων στὴν Ἀσία
πού διεσκόνε ἀργότερα τὴν κατάκτηση τῆς χώρας
ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ὅλα αὐτὰ περιγράφονται χρονο-
γραφικὰ. Κι ὅμως αὐτὰ ἴσια ἴσια κανόνισαν τὴν ὀ-
ριστικὴ τύχη τοῦ ἔθνους κ' ἔτσι μόνο μπορεῖ νὰ ἐξη-
γηθεῖ φυσιολογικὰ ἡ πτώση τῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ κ. Ἀδαμαντίου εἶναι Καραϊκός. Δὲν πιστεύει
στὴ φυλὴ, στὸ λαὸ, πιστεύει στοὺς ἥρωες, στοὺς βα-
σιλιάδες, στοὺς αὐτοκράτορες πού δημιουργοῦνε τὴν
ἱστορία καὶ θεωρεῖ χρέος του νὰ γονατίσει μπροστά
τους καὶ νὰ τοὺς λιβανίσει. Κι ὁ τελευταῖος πόλεμος
φαίνεται πὼς δὲ δίδαξε τίποτις δὲν κ. Ἀδαμαντίου.
Τὸ ἐθνικὸ μῖσος κοχλάζει πάντα στὸ αἷμα του. Ὀνει-
ρεύεται καινούριους πολέμους κ' ἀποκατάσταση τῆς
ἐθνικῆς κληρονομίας. Οἱ σοφοὶ μᾶς εἶναι πάντα οἱ
ἴδιοι ἀδιόρθωτοι ἐθνικιστὲς κ' ἱμπεριαλιστὲς πού ὀνει-
ρεύονται τὰ παλιὰ σύνορά μας ὡς τὸν Εὐφράτη καὶ
τὸν Τίγρητα. Οἱ Βούλγαροι δὲ βρῖσκουνε ἔλεος στὸ
βιβλίο τοῦ κ. Ἀδαμαντίου. Μὲ τὴ γλύκα, μὲ τὴ ἐθνικὴ
ἐγωϊσμὸ μιλᾷει γιὰ τὴ συντριβὴ τους, μὲ ποιά περη-
φάνεια ἀντιγράφει γῶμες Εὐρωπαίων καὶ Βυζαντί-
νων ἱστορικῶν γιὰ τοὺς Βουλγάρους αὐτοὺς πού εἶναι
«κτηνώδεις ὄσον καὶ τὰ ἄγρια θηρία τῶν δασῶν,
ἔθνος μιαρὸν, μυσαρὸν, ρυπαρὸν, ἀκέθαρτον»
καὶ πού οἱ βσιλιάδες του εἶναι «κατάραιοι, πανά-
θεοι, θεομίσητοι». Ἀκόμα καὶ τὴν τύφλωση 15 χι-
λιάδων ἀνθρώπων τηγνὲ βρῖσκει δικαιολογημένη ἀπὸ
τὸν ἄγωνα γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ κράτους. Τέτοιο εἶναι
τὸ Πανεπιστημιακὸ πνεῦμα. Ὁ κ. Ἀδαμαντίου πιστεύει
πὼς ἡ φυλὴ μᾶς δὲν ἔχει ἄλλη ἀποστολὴ παρὰ νὰ βρῖ-
σκεται πάντα σὲ πόλεμο μὲ τοὺς Βουλγάρους καὶ γιὰ
νὰ μὴ σβῆσει οὔτε μιά στιγμή ἢ φλόγα τοῦ μίσους,
τρέχει πρόθυμα ἀμέσως τὴν ἐπαύριο ἐνὸς φριχτοῦ
πολέμου νὰ τὴν τροφοδοτήσῃ. Ἡ νέα γενεὰ ποτίζε-
ται μὲ τὸ παλιὸ δηλητήριο. Κακόμοιρα παιδιά πού
δὲν ἀφήνουνε τὴν ψυχὴ σας νὰ λουλουδίσει στὸ φῶς
καὶ στὸν ἥλιο! Μάταια θὰ ζητήσουμε σὲ ὅλο τὸ βι-
βλίο μὴ πνοὴ γενικώτερη, ἀνθρωπιστικώτερη, λιγὰκι
οργανικῆ ἀπὸ τὸ οἰχτροῦ θέαμα τῶν ἐρειπίων πού
παραουσιάζει σήμερα ὁ κόσμος. Τόσα αἵματα, τόσες
καταστροφές! Μόνο οἱ σοφοὶ μᾶς μένουνε ἀσυγκίνητοι
σὺν τὰ μαρμάρια ἀγάλματα πού εἶναι μπρὸς στὸ
Πανεπιστήμιο. Μὰ ἡ ζωὴ θέλει νὰ βαδίσῃ τὸ δρόμο
τῆς σήμερα σαρώνοντας ὅλα τὰ ἐμπόδια ἔπον κ' ἂν
τὰ συνατάει. Ἔτσι καὶ τὸ Πανεπιστήμιο πρέπει νὰ
ἀναδιοργανωθεῖ, νὰ συγχρονιστεῖ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ

ικανοποιήσῃ τὸν προορισμὸ του. Ἄλλοιὼς εἶναι
προωρισμένος κ' αὐτὸς ὁ θεσμός νὰ σωρωθεῖ.

Κεῖνο πού δὲν μπορεῖ νὰ γρηθεῖ κανεὶς στὸν κ.
Ἀδαμαντίου εἶναι ἡ φρονιμάδα του. Γιὰ ὅλα τὰ φιλέ-
γοντα ζητήματα μιλάει φρονίμα, μὲ σοφὴ επιφύλαξη,
μὲ μιά ἀντικειμενικότητα ζηλευτὴ. Τὸ ζήτημα τῆς
γλώσσας τῶν Βυζαντινῶν τὸ περνάει γλήγορα, αὐτὸς
ὁ λαλιώτατος. Γιὰτὶ θάπρεπε βέβαια νὰ χτυπήσει, νὰ
καυτηριάζει τοὺς Βυζαντινοὺς γιὰ τὴ γλωσσικὴ τους
πρόληψη πού ἐμπόδισε τὴ φιλολογικὴ τους δημιουρ-
γία κ' ἔτσι μποροῦσε νὰ γεννήσει ἐπιπάντυνα σχό-
λια. Ἔτσι γίνεται σύντομος κ' ἀντικειμενικός.

Κι ἡ γλώσσα του παρουσιάζει μὴν ἀστεία τάση
γι' ἀπλοποίηση, κάποια κλίση πρὸς τὸ δημοτικισμό.
Μὰ κ' ἐδῶ ἡ σύνθεση. Ὁ δημοτικισμὸς μᾶς πρέπει
νὰ νὰ ὄσο μπορεῖ ἀνώδυνος. Ἔβαλε ἀντὶ τοῦ καθα-
ρευοσυϊάνικου ἔθεσε. Αὐτὸ εἶναι ὄλο. Ἀχ κύριε Ἀ-
δαμαντίου. Ἄν μποροῦσατε νὰ ὑποπέψετε πόσο βα-
ρειεὶς ὑποχρέωσες μᾶς δημιουργεῖ ὁ ἀληθινὸς δημο-
τικισμός, δὲ θὰ ἐπιχειροῦσατε αὐτὲς τίς ἀστειώτητες
πού γεννᾷνε τὰ δάκρια γιὰτὶ δείχνουνε ἔλλειψη κοι-
νωνικῆς παλληκαριῆς. Ἐπιτέλους ἀφήστε τὸ δημοτι-
κισμό. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ὄλοιο δημοτικιστὲς.

Τώρα γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἀκρίβεια σὲ ὄρισμένα ση-
μεῖα, θὰ χρειάζοτανε ξεχωριστὴ κουβέντα. Παρατη-
ροῦμε μόνο πὼς οἱ ὄημοι, δηλαδὴ ὁ λαὸς, εἶναι ἄ-
φιβολο, ἂν εὐρισκαν τὴ δικαιώματα καὶ τὰς ἐλευ-
θερίας των μέσα στὸν Ἰσρόδρομον. Ὑστερα ἀπὸ τὴ
στάση τοῦ Νίκα πνίγηκε κ' ἔσβυσε ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ.
Τὶ εἶδος ἐλευθερίας διατηροῦσε ὁ λαὸς μέσα στὸ ἀπο-
λυταρχικώτατο Βυζάντιον δὲ μᾶς τὸ σαφηνίζει ὁ κ. Ἀδ.
Ἐπειτα βρῖσκουμε πὼς κ' ἡ παράδοση περιοπισῶν
ἀπὸ ξένα συγγράμματα, δὲ στέκεται παιδαγωγικὰ. Τὶ
γίνεται τότε ἡ ἀπτενέργεια τοῦ παιδιοῦ; Αὐτὲς οἱ γῶ-
μες θὰ εἶτανε χρήσιμες γιὰ τὸν καθηγητὴ. Καὶ γε-
νικὰ μποροῦμε νὰ πούμε πὼς τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ἀδ.
εἶναι μὲ τὸ ὄλοιο πού κλείνει ἕνα βιβλίο χρήσιμο γιὰ
τὸ δάσκαλο πού θὰ τὸ διδάξῃ, ὄχι γιὰ τὸ μαθητὴ,
καὶ μάλιστα γιὰ τὸν Ἑλληνα μαθητὴ.

Τὸ συμπέρασμα μᾶς. Ἡ ἀστικὴ φιλολογία πλου-
τίστηκε μ' ἕνα ἄκόμα βιβλίο αἰμοβόρου πατριωτισμοῦ.
Ἡ νέα γενεὰ θὰ πληρώσει κ' αὐτὴ τὸ φόρο τῆς στὸν
ἄγριο Μινώταυρο τῆς πρόληψης ὄσο νὰ ἀνατελεῖ ἡ
μοιραία στιγμή πού θάποχτήσουμε τὰ φωτισμένα, τὰ
ἀνθρωπιστικὰ βιβλία πού θὰ διαπλάσσουνε μιά και-
νούρια ζωὴ.

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ: Δηγήματα 1920.

Ὁ κ. Τυμφρηστὸς ἐξακολουθεῖ μὲ συγκινητικὴ
ἐπιμέλεια νὰ πλουτίζει τὴ σειρά τῶν ἔργων του. Διῶ-
χτης φανατικὸς τῆς Δημοτικῆς στὴν Πόλη, ἀσπά-
ζεται σὺν ἔρχεται ἐδῶ τὴ δημοτικὴ δίχως ὄμως αὐτὸ
νὰ τὸν ἐμπόδισῃ νὰ κάνει τίς πύδ μεγάλες ἀπιστίες
στὴν καινούρια του φιλενάδα. Εἶναι ὁ Σαῦλος τῆς δη-
μοτικῆς. Ἀκούραστος καλλιμεργεῖ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ
λόγου. Ποίημα, δῆγμα, κριτικὴ, δράμα, χωρὶς νὰ
μποροῦμε σήμερα νὰ εἰπούμε πειὸ εἶναι τὸ χαρα-
κτηριστικὸ του εἶδος. Ἰσοδύναμος καὶ σὺν ποιητῆς
καὶ σὰ δηγηματογράφος καὶ σὺν κριτικός. Ἔνα τε-
λευταῖο τραγουδάκι του στὸ «Νουμᾶ» πού ἀφῆνε μιά
συγκινημένη πνοὴ διαβάστηκε μὲ εὐχαρίστηση. Τώρα
μᾶς παρουσιάζεται μὲ μιά συλλογὴ δηγήματα τοῦ
χωριοῦ καὶ τῆς πόλης. Ἔτσι κροῦει ὄλες τίς πόρ-
τες. Τὰ δηγήματά του μᾶς δίνουνε τὴν ἐντύπωση μιάς

πολύ αισθηματικής ψυχής. 'Ο έρωτας είναι, το κυριότερο αίτημα μέσα στα δηγήματά του που δείχνουμε μια ψυχή τρυφερή διψασμένη για τον άληθινό, τον άγνό έρωτα. Με ελιγώτερο ρωμαντισμό και με περισσότερο περιποίηση του ήφους που ολ να έπιμνει να κατεβεί στο χαμηλό επίπεδο του δημοσιογραφισμού, τα δηγήματά αυτά θά είχαν πολύ να ώφεληθούνε. 'Ο κ. Τυμφρηστός συγχρονίζεται και μ' ένα

κοινωνικό δραματάκι στο τέλος του βιβλίου ο «Φοινιάς» του είδους του αισθηματικού σοσιαλισμού. Τα δηγήματα του κ. Τυμφρηστού είναι από τα έργα που διαβάονται και θά διαβαστεί πολύ από όλον τον κόσμο που βρίσκει την εὐτυχία του στις άπλές, λιτές, συγκινητικές περιπέτειες ενός εύκολου και κάποτε πολύ τολμηρού αισθηματικού λυρισμού.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ

6

Ο ΑΠΟΚΛΗΡΟΣ

Όταν όμως έστριβαν σ' ένα στενό δρόμο, σπρώχθη και τρεχάτος, χαρωπός έρησε κ' αυτός πίσω.

Ό δρόμος έμεινε έρημος. Άλλά και πέρα ως πέρα ήταν έρημιά. Κ' έρημιά από κάθε ζωντανό πράγμα.

Άλλοτε γύριζαν εκεί στο δρόμο στα οικόπεδα ορνίθες, πάπιες, χήνες, που άπλωναν το μακρύ λαιμό τους φοβερίζοντας τους διαβάτες, περιστέρια, κατσίκες, και χοίροι, που ξαπλώνονταν στους λάγκους, στα ρείθρα, όπου βρώμικα νερά, μαύρα, τρέχανε, ή λιμνάζανε. Όλα αυτά είχαν εξαφανιστεί, τίποτα πια δεν ήπηρε. Και ο ήλιος τώρα, φώτιζε κει χωρίς να βλέπει πια πετεινούς να παλεύουνε, να μονομαχοῦνε σαν άρχαίοι ήπότες, για κάποια καλλονή, ούτε χοίρους να ξαπλώνονται στους βούρμους άμειρνοι σαν πλούσιοι στα μαλακά τους στρώματα, και ούτε τράγους να χτυποῦνε τις κεφαλές τους τις στολισμένες με τα στριφτερά κέρατα.

Στους δρόμους, στην πλατεία, που κοντά στην άγορά είτανε, πλήθος κόσμου είχε μαζιτεί σά νάταν κάποια έορτή, ή παραμονή μεγάλης έορτής, που όλοι τρέχουνε να φωνάσουνε, να βρουνε ό,τι καλό, ό,τι επιθυμούνε για να περάσουνε την καλή μέρα.

Άλλ' οι πάγκοι ήταν άδιοι χωρίς τους σωρούς από πατάτες, άγκινάρες, κονιά και άλλα φαγάσιμα, τα μαγαζιά χωρίς τίποτα σχεδόν, με τα σκελετά τους σωστά σκελετά τώρα, γιμνά από κάθε τι.

Καρτσάκια όμως γεμάτα σταφίδες ξανθές, μαύρες, σύκα, άλλα με χαρούπια, βρισκόντουσαν σε κάθε βήμα. Και οι πουληταί τους φωνάζανε μ' όλη τους τη δύναμη, διαλαλούσαν το εμπόρεμά τους. Και μαζί μαύτους άνθρωποι με μεγάλες σακούλες γεμάτες φώναζαν:

— Πάρτε χαρουπίλευρο ψιλό!

Υπήρχαν κι άλλοι με δίσκους μεγάλους, ταψιά, λαμαρίνες, που μέσα είχαν κάτι κατάνουρα κομμάτια.

— Χαρουπόπητες! πάρτε! φωνάζανε αυτοί.

Ό Ποίμης θυμήθηκε το γέρο μεσίτη. Ό Ποίμης είχε ζητήσει να πάρει σε κάποιο μαγαζάκι που είταν κοντά στη γειτονιά του, λούπινα και σύκα. Άλλά το βρήκε κλειστό. Και άναγκάστηκε να προχωρήσει μέσα στην άγορά για να βρει ό,τι ζητούσε. Κέτσι άνακατεύθηκε με το πλήθος των ανθρώπων, που σχεδόν βουβό γύριζε κει.

— Πάρτε για την πείνα, κύριοι, πάρτε!

Οι φωνές των πουλητών έδιναν κάποια ζωή.

Και ο κόσμος, άλλος πλησίαζε και άγόραζε, άλλος περνούσε κοιτάζοντας μόνο, κέρραζε άλλου.

Ήδε ο Ποίμης πολλούς με δίχτυα, σακούλια στα χέρια να γυρίζουνε σκυφτά, έδώ και κει. Είχαν κάτι του λαγωνικού, που ψάχνει άδικα μέσα σέρημα από κνήγι θάμνα.

Κοίταζαν τους έρημους πάγκους, τ'άδια μαγαζιά και πλησίαζαν γρήγορα, όπου βλέπανε κόσμο μαζεμένο. Και δεν είτανε μόνο άντρες και παιδιά, που γύριζαν εκεί. Υπήρχαν και γυναίκες, οι περισσότεροι ήλικιωμένες, που τρέχανε κι αυτές ζητώντας κάτι ναγορεύσουν και κοίταζαν τους έρημους πάγκους με μάτι άτελισμένο.

Πολλοί πάλι μασσοῦσαν, καθώς γυρίζανε ψάχνοντας.

Κι άπ' έξω από μια εκκλησιά, σε μια γωνιά της, είδε τέσσερα, ή πέντε παιδιά ζυπόλυτα να κοιμούνται, μαζεμένα στα σατάκια τους, τ'όνα κοντά σ'άλλο.

Και ο κόσμος περνούσε χωρίς να τα προσέχει, κι αυτά κοιμόντουσαν, μόλο το θόρυβο, τις φωνές, που γινόνταν κοντά τους.

Του φανήκανε του Ποίμη, πώς είχαν πέσει στον ύπνο, για να τάβρη ο θάνατος κοιμισμένα...

Ένα μούγκρισμα σά θηρίο, άκούστηκε, κ' ένα αυτοκίνητο φάνηκε ναρχεται γρήγορα, κίνοντας τον κόσμο κείνον, που πλημμυρούσε το δρομο, να τρέξει στα πεσοδρόμια, να συγκρουστεί με τα καρτσάκια σαν κύμα σε μουράγιο.

Ένας παχύς άνθρωπος ήτανε μέσα ξαπλωμένος με το πούρο στο στόμα. Χωρίς να κοιτάζει, χωρίς να ρίξει ματιά πουθενά, πέρασε.

Είδε κόσμο να μαζεύεται σ'ένα καρτσάκι και πλησίασε και κοίταξε.

Είχε ρέγκες ξερές, κατάρρες, και οι περισσότερες δίχως κεφάλια. Η θεά τους άθλια. Και ο κόσμος άγόραζε.

— Είνε καλές; τον ρώτησε μια γυναίκα ήλικιωμένη.

Αιτός της έδειξε τα καρτσάκια με τη σταφίδα.

— Δέν παίρνате καλλίτερα, σταφίδα!...

— Παίρνουμε και παίρνουμε, παιδί μου, σταφίδα! Κοντεύουμε να σταφιδιάσουμε!... Μά ή μαύρη είχε όλο πέτρες και σκουλίκια!...

— Ξανθιά τότε...

— Το ξερω, μά είναι άκριβή παιδί μου, και πού λεφτά!...

Στο νου του Ποίμη ήρθε ή κυρά Έλένη και τά λόγια της. Ό άντρας της χωρίς δουλιά, πώς θάβαν... Άλλ' αὐτή ή κυρά Έλένη πειρανε νόημα, αὐ

ἄλλοι πὺν δὲν εἶχαν;...

— Μὰ ἂν σοδοῦν κι αὐτὰ τὰ τρόφιμα; εἶπε ξαφνικά.

Ὁ φόβος τῆς νύχτας πάλι, ἔκανε νὰ παρουσιασται, ἀλλὰ τὸν σταμάτησε:

— Τί σὲ μέλει, εἶπε στὸν ἑαυτό του, ἄς γίνει ὅ,τι γίνει!

Ζήτησε νὰ βρεῖ πάλι, λούπινα, ἀλλὰ δὲ βρῆκε. Εἶχανε χαθεῖ κι αὐτά. Πῆρε τότε μόνο σῦκα.

Ἐφαγε διπλὸ, καί, καθῶς περνοῦσε ἀπ' ἕνα καφε-νεδάκι ξηροῦ ἀπὸ πελάτες, κάθησε σ' ἕνα τραπέζι του, πὺν ἦταν ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα καὶ κολλητὰ στὸν τοῖχο.

Εἶπε νὰ τοῦ φέρονε μαστίχα.

Καὶ ὁ κόσμος περνοῦσε ἔτρεχε πάνω κάτω καὶ οἱ φωνὲς τῶν πουλητῶν:

— Πάρτε γιὰ τὴν πείνα!

Τὰ πεύκα τῆς ἐκκλησιᾶς, πὺν ἦταν πέρα λίγο, τὰ κυπαρίσσια ἦσαν ἀκίνητα μένανε. Εἶδε ἐνὸς κυπαρισιοῦ νάνασηκῶνται κάτι κλαδιά του, σὰ νάπαιρνε ἀνάσα...

Πουλᾶκια πετοῦσαν ἀπ' τόνα στάλλο δένδρο καὶ χανόντουσαν στοὺς κόλπους τους.

Καὶ ὁ ἥλιος φώτιζε λαμπρὸς σὲ βαθυκύανο οὐρανό...

Καὶ κάτω ὁ κόσμος περνοῦσε, ἔφαγνε, ζητοῦσε καὶ οἱ φωνὲς τῶν πουλητῶν:

— Γιὰ τὴν πείνα, γιὰ τὴν πείνα, πάρτε!

Ξαφνικά ὅμως, εἶδε μέσ' τὸ πλῆθος κείνο, τρία κορίτσια νὰ περνοῦνε μὲ γέλιο, ἀμέριμνα, σὰ νάτανε ξένα ἀπ' ὅλα πὺν γινόντουσαν τριγύρω τους. Μὲ τὰ μεγάλα τους καπέλα, τὰ πλατύγυρα, βαδίζανε καὶ τὰ τρία στὴ γραμμῆ. Σειρὲς ἄσπρων κάτασπρων μικρῶν δοντιῶν, ἀφιναν τὰ χεῖλια τους τὰ τραβηγμένα ἀπ' τὸ γέλιο νὰ φαίνονται.

Τοῦ φάνηκε τοῦ Ποίμῃ πῶς ἦτανε μέσα στὸ πλῆθος ἐκεῖνο, σὰ λουλούδια ὄλο δροσιά καὶ μυρουδιά, σὲ ξερὰ κλαδιά, σὲ μαραμμένα φύλλα...

Ἦ μεσαία ὅμως, ἕνα κορίτσι μικρόσωμο, τοῦ θύμισε μιὰ μοδιτροῦλα, πούχε γνωρίσει:

— Σὺν τὴν Πιπίτσα! εἶπε.

Τὰ κοριτσάκια χαθήκανε μέσ' τὸν κόσμο. Αὐτὸς ἔμεινε μὲ σκυμμένο κεφάλι.

Στὸ νοῦ του εἶχε ἔρθει ἡ Πιπίτσα ἢ μικρὴ μοδιτροῦλα πούχε γνωρίσει. Ἦταν ἡ μόνη πούχε κατορθώσει νὰ μιλήσει! Καὶ θυμῆθηκε καὶ τὴ βροδνὰ πὺν τὴν περιμένε.

Εἶχε ἀρχίσει βροχῆ, ψιχάλα καὶ τὴν ἄκουγε νὰ χτυπᾶ τὰ φύλλα τῆς λεύκας, πὺν κάτω περιμένε. Καὶ θύμωνε γιατί ἔβροχε, θύμωνε κέβριζε, βλαστημοῦσε τὴν τύχη του, γιατί φοβότανε μὴ τὴν ἐμποδίσει ἢ βροχῆ νάρθει. Καὶ ὅμως ἦρθε! Καὶ δὲν εἶχε κι' ὀμπρέλα κι' αὐτῆ.

Καὶ περπάτησαν κοντὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον, μέσ' τὴ βροχῆ.

— Πῶς σὲ λένε; τὴ ρώτησε.

— Πιπίτσα! τοῦ εἶπε.

— Πιπίτσα! ἔκανε κι' αὐτὸς σὰ νὰ φιλοῦσε τὸ νομά της.

Τί εἶπαν, δὲ θυμάται. Καὶ ἡ βροχῆ ἔπεφτε...

Ὅταν χωρίσανε ἔπειτα, δώσανε ὑπόσχεση γιὰ τὴν ἄλλη βροδνὰ. Ἄλλὰ τᾶλλο βράδυ αὐτῆ δὲν ἐφάνηκε. Οὔτε τᾶλλο. Καὶ ὅταν τὴν εἶδε ἕνα πρωτῆ, ἔκανε πῶς δὲν τὸν πρόσεξε, κέτρεξε γιὰ νὰ φύγει...

Θυμῆθηκε πῶς, τότε, καθῶς περνοῦσε τὸν ἑαυτό του...

— Καλλίτερα, καλλίτερα.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέρα, πὺν τὴν εἶδε, τὸν ἔκανε νὰ χάσει τὴν ἀπέχθεια πούχε στὴν παντρεία, νὰ κάνει σύντροφο... Ἄπ' αὐτὲς τὶς ἐνθυμήσεις τὸν ἔβγαλε μιὰ χοντροφωνῆ:

— Τὰ παύλινα τῶν γαϊδάρων, φώναζε, ποὶ τοὺς φάγανε οἱ ἄνθρωποι τὸ κριθάρι, τὸ πίτουρο καὶ τώρα τρώνε τὰ ξυλοκέρατα!... Πάρτε, κύριοι, νὰ γελᾶστε! Κάνει καλὸ καὶ στὴν πείνα!

Ἦταν ἕνας πελώριος μάγκας καὶ κρατοῦσε ἕνα σωρὸ φύλλα στὰ χέρια του.

Τὰ μάτια τοῦ κόσμου λάμπανε καὶ χαμόγελο φάνηκε στὰ χεῖλια του.

Πολλοὶ ἀγορᾶζανε.

Σηκώθηκε κέφυγε. Δὲν πῆρε τὸ δρόμο τοῦ τραμ, ἀλλ' ἄλλον. Θὰ πῆγαινε μὲ τὰ πόδια.

Ὁ δρόμος, πὺν πῆρε, εἶχε ὄλο δέντρα ξερὰ μεγάλα, ἀπ' τὴ μιὰ μεριά του καὶ τὴν ἄλλη.

Καθῶς ὅμως βάδιζε τοῦ ἦρθε δυνατῆ ἢ ἐπιθυμία νὰ φύγει πουλώντας ὅ,τι εἶχε, νὰ φύγει μακριά.

Καὶ τί καθόταν ἐδῶ; Ἐπορεπε δίχως ἄλλο, μόλις ἦσυχάζαν τὰ πράγματα, κι ἄνοιγε ὁ δρόμος, νὰ φύγει καὶ ὅπου τὸν ἔβγαζε ἡ ἄκρη...

Καὶ τὰπεράσισε, ἀπεράσισε νὰ φύγει.

Καὶ τὸν εὐχαρίστησε ἡ σκέψη, πῶς μπορούσε νὰ γίνει ναύτης, νὰ καταταχτεῖ στὸ Ἀμερικάνικο ναυτικὸ, καὶ νὰ γυρῆσει τὸν κόσμο...

Τᾶφησε αὐτὰ, ἀφοῦ τὰ ξανάτε μὲ λίγα λόγια: Ναι, ναι πάει, τελείωσε! Ἄμα ἄνοιγε ὁ δρόμος, θάφυγε! Τί τὸν κρατοῦσε δῶ;...

Καὶσθάνθηκε μὲ τὴν ἀπόφαση αὐτῆ, νὰ ξεχωρίσει ἀπ' ὄλο κείνο τὸ πλῆθος, πὺν πρὶν τοῦ φάνηκε σὰ νάταν ἕνα μαυτό.

Καὶ βάδιζε κοιτάζοντας τὰ μπαλκόνια, τὶς ἐπιγραφὰς, τὰ δέντρα τὰ ξερὰ, πὺν πολλὰ εἶχανε φύλλα πάνω τους, μαραμμένα, μαῦρα, σὰν κουρέλια βρώμικα, λουρίδες μικρὲς βρώμικες, σὲ σώματα γυμνά!

Θάβγαίνε ἀμέριμνα ἀπ' τὸ καρᾶβι καὶ μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες καὶ τὸ τσιμποῦμι στὸ στόμα θὰ γύριζε... Ἔτσι, ἔτσι θάκανε, θάλειπαν ὅλα:... Μπῶ τελείωσε! Ἄμα ἄνοιγε ὁ δρόμος...

Εἶδα μιὰ νέα κένα νέο ἄντρα νάρχονται κρατῶντας ἕνα παιδάκι, πὺν τόχανε στὴ μέση, ἀπ' τὰ χέρια.

— Λίγο ἀκόμα καὶ φτάσαμε! ἔκανε ἡ γυναίκα στὸ παιδάκι μὲ γλυκεῖα ἀρμονικῆ φωνῆ.

— Ναι, ναι, νὰ κοντὰ εἶμαστε! εἶπε καὶ ὁ ἄντρας.

Ἦ καρδιά του σπατάρισε καὶ οὐ νάλαμψε μιὰ ἐλπίδα κοντὰ του...

Πλησίαζε στὸ τέλος τοῦ δρόμου μὲ τὰ γυμνά ἀπὸ φύλλα δέντρα, ὅταν ἄκουσε τὶς καμπάνες νὰ χτυπᾶνε μεσημέρι.

— Δὲν τὶς καταργοῦνε, εἶπε ἕνας μεσοκόπος, τί χτυποῦνε! Μεσημέρι!...

Ὁ Ποίμας θὰ πῆγαινε σὲ κάποιο μαγαζάκι, πούτρωγε συχνὰ, τὸ μεσημέρι, καὶ πὺν βρισκόταν λίγο μακριὰ ἀπ' τὸ σπίτι του. Καὶ τοῦ ἄρεσε κεῖ, γιατί ἦτανε σὲ μιὰ ξημηκιά μεριά κι' ἐμπρός του, μετὰ τὸ στενὸ καὶ ὑψωμένο ἀπὸ χῶματα δρόμο, νερὰ ἀπλώνονταν ἀπ' τὶς βροχὲς καὶ σχηματίζανε μιὰ λιμνίτσα.

(Στὸ ὄλο πᾶσι πλῆθος)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"

ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυκοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέου, 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα

δρ.	20	τό χρόνο.
>	10	τό εξάμηνο
>	5	τό τρίμηνο.
Για την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	τό χρόνο
	£ 0,10	τό εξάμηνο
	§ 5	τό χρόνο
	§ 3	τό εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΑΝΑΨΕ και κόρησε ο πόλεμος κατά της Δημο-
τικής στη Σύμνη και στην Πόλη. Ο Σχολα-
στικισμός αγωνίζεται κρατερότατα. Φυσικώτατο
αυτό, το περιμέναμε και για τούτο δὲ μᾶς ξάφνισε
οὔτε μᾶς ξαφνίζει καθόλου. Πρόκειται νὰ φύγει ὁ
Τούρκος ἀπὸ τῆ Σμύνης καὶ ἀπὸ τὴν Πόλη, κ' οἱ
δασκάλοι, οἱ καημένοι, τὸ βλέπουν πὼς σὰ φεύγει
ὁ ἕνας ζυγὸς, τῶν ἀδινάτων ἀδύνατο νὰ μείνει ὁ
ἄλλος. Οἱ ἄνθρωποι σὲ κείνα τὰ μέρη θέλουν νὰ
χαροῦν ἀκέριο τὴ λευτεριά τους, κ' ὄχι μισή. Αὐ-
τὸ διαστάνονται οἱ δασκάλοι καὶ τρέμουν. Καὶ
γιὰ τούτο ἡ λύσσα τους κατὰ τῆς Δημοτικῆς ἔφτα-
σε στὸ κατακόρυφο. Μὰ τί σημαίνει; Εἶναι μοι-
ρόγραφο νὰ πέσουν, καὶ γρήγορα μάλιστα, καὶ τὰ
τελευταῖα ταμποῦρια τοῦ Δασκαλισμοῦ κ' ἔτσι ὁ
Ἑλληνισμὸς, γιορτάζοντας μεθαύριο τὰ ἑκατόχρονα
τῆς λευτερίας του ἀπὸ τὸν Τούρκικο ζυγὸ, νὰ γιορ-
τάσει μαζὶ καὶ τὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ τὸν ξε-
λευρωμὸ.

ΜΑΣ γράφουν ἀπὸ τὴ Μιτυλήνη πολλοὶ ποὺ
διαβάζουν τὸ «Νουμά» καὶ τὸν ἐγχιτιμῶνε»
παράνονα ποὺ δὲν κρατήσαμε τὴν ὑπόθεσιν καὶ
δώσαμε στὸ πρῶτο φύλλο μας, πρόπερσι, πὼς θὰ
ξανατυπώσουμε στὶς στήλες τοῦ καινούριου «Νου-
μά» ἀπὸ τοὺς παλιούς τόμους τοῦ «ὅ,τι ποίημα,
δρᾶμα, ἄρθρο κλπ. θαρροῦμε πὼς μπορεῖ νὰ δια-
βαστεῖ εὐχάριστα». Καὶ μᾶς ρωτοῦν: «Γιατί δὲν
κρατήσατε τὸ λόγο σας; Δὲ θὰ εἴτανε καλὸ μαζὶ
μὲ τὴν ἄλλη διαλεκτὴ σου ὕλη, νὰ ξανατύπωνες ἀπὸ
τοὺς παλιούς σου τόμους καὶ κανένα ἄρθρο ἢ με-
λέτη, τοῦ Ψυχάρη, τοῦ Ἑφταλιώτη, τοῦ Παλαμά
κλπ. γιὰ νὰ τὸν διαβάσουμε καὶ μεις οἱ νέοι;»

Ἔχουνε δίκιο τὰ παιδιά. Ὅπως ὅμως εἶναι ὁ
«Νουμάς» σήμερα, μόλις καὶ μὲ δυσκολία μπορεῖ νὰ
ἐπαρκεῖαι γιὰ τὴν ταχυντὴ, τὴν τρεχούμενη, νὰ ποῦ-
με, ὕλη του. Γιὰ νὰ γίνει αὐτὸ ποὺ ζητοῦν, πρέπει
ναῦξήσουν οἱ σελίδες τοῦ «Νουμά»—πράμα ποὺ θὰ
γίνει σίγουρα, ἂν μεγαλώσει ὁ κύκλος τῶν συντρο-
μητῶν του. Ἔτσι, ἂν ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς σημερι-
νοὺς συντρομητῆς μας φροντίσει νὰ γράφει κ' ἕνα
μονάκ' ἀκόμα συντρομητῆ, ὁ «Νουμάς» θάορχηθῆσει
νὰ βγαίνει μὲ περισσότερες σελίδες καὶ θὰ μπορεῖ
νὰ φημεράνει δυὸ καὶ τρεῖς σελίδες σὲ κάθε φύλλο του
γιὰ κείνα ποὺ ζητοῦν τὰ καλά παιδιά τῆς Μιτυ-
λήνης.

ΩΣΤΟΣΟ ἡ ἀγγελία ποὺ κυκλοφορεῖ μὲ τὸ ση-
μερινὸ μας φύλλο, μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἔρ-
χεται νὰ κάνει, ἀπὸ μιὰ μεριά πάντα, κείνο ποὺ ζη-
τοῦν τὰ παιδιά τῆς Μιτυλήνης, ἀφοῦ τὰ τρία δρά-
ματα τοῦ Ταγκόπουλου πρωτοτυπώθηκαν στὸς πα-
λιούς τόμους τοῦ «Νουμά» κ' ἀπὸ κει τραβηχτήκανε
σὲ λιγοστὰ ἀντίτυπα—ἔξω ἀπὸ τὸ «Στὴν δξάπορ-
τα» ποὺ πρωτοτυπώθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια—καὶ σὲ
λίγο καιρὸ δὲν ἀπόμεινε ἀντίτυπο. Ὅ,τι γίνεται
λοιπὸν σήμερα μὲ τὰ δρᾶματα τοῦ Ταγκόπουλου,
ἴσως γίνει αὐριο μεθαύριο καὶ μὲ ἄλλα ἔργα, τυπω-
μένα στὸς παλιούς τόμους τοῦ «Νουμά», ποὺ ἀξι-
ζει νὰν τὰ διαβάσουνε κ' οἱ νεώτεροι.

ΜΑΣ στάλθηκε ἕνα βιβλίον πολὺ καλὸ. Ὁ τίτλος
του: «Βασίλ. Ι. Σταματέλου, ἐπιθεωρητοῦ Δημ.
σχολείων Πατρῶν.—Ἡ γλωσσοεκπαιδευτικὴ μεταρ-
ρύθμιση καὶ τὸ πρῶτο σχετικὸ διδασκαλικὸ συνέδριον
στὴν Πάτρα.—Στοιχειώδεις ὁδηγίες γιὰ τὴ γραμμα-
τικὴ διδασκαλία καὶ χορήγησις τῆς Δημοτικῆς». Τὸ βι-
βλίον εἶναι γραμμένον στὴν «Κρατικὴ δημοτικὴ» (ἔτσι,
θαρροῦμε, πρέπει νὰ λέμε τὴ Δημοτικὴ ποίησασε τὸ
Κράτος στὰ σχολεῖα, κ' ὄχι μιχτή, γιατί μιχτὴ δὲν
εἶναι) κ' ἀξίζει νὰ διαβαστεῖ ἀπ' ὅλους τοὺς δασκά-
λους. Τὸ ἀντίτυπο ποὺ μᾶς στάλθηκε ἔχει ἰδιόχειρη
ἀφιέρωσιν τοῦ συγγραφέα: «Στὴ Διεύθυνσιν τοῦ Κή-
ρικου τῆς Δημοτικῆς Νουμά». Καλὸς κ' αὐτὸς
ὁ χαρακτηρισμὸς.

ΟΙ λεπτομέρειες τοῦ λαχειοφόρου Δανείου ποὺ
δημοσιεύουμε στὸ ἐξώφυλλο τοῦ σημερινοῦ
μας φύλλου μιλοῦν εὐγλωττότερα, μὲ τὸ ξερὸ ἀρά-
διασμα τῶν ὄρων του, ἀπὸ κάθε πολυλογία σύστασιν.
Τὸ Δάνειο αὐτὸ πρέπει νὰ σημειώσῃ πανηγυρικὴ
ἐπιτυχία, ὄχι μόνον γιὰ λόγους πατριωτικούς, μὰ καὶ
γιὰ λόγους καθαρὰ προσωπικούς. Ἐκεῖνος ποὺ θὰ
πάει μιὰ ἢ περισσότερες ὁμολογίες, θὰ ὀφελῆσει
πρῶτα πρῶτα τὸν ἑαυτὸ του, τὴν τσέπη του, καὶ
ἔπειτα τὸ Κράτος, ποὺ σ' αὐτὴν εἰδικὸς τὴν περι-
στασιν παρουσιάζεται ὡς φιλόστοργος γονιὸς ποὺ θέ-
λει τὸ καλὸ τῶν παιδιῶν του. Εἶναι, νὰ ποῦμε,
τὸ Κράτος ὁ πατέρας ποὺ λέει στὰ παιδιά του:

—Ἐλάτε, ἀπὸ τὸ μιστὸ, παιδιά μου, ποὺ παίρ-
νετε, δίνετε καὶ σεῖς κατὶ τι κάθε μῆνα γιὰ νὰ με-
γαλώσουμε τὸ σπιτι μας, νὰ μᾶς δίνει μεγαλύτερα
εἰσοδήματα κ' ἐγὼ αὐτὸ τὸ κατὶ τι θὰ σᾶς τὸ γυρί-
σω αὐριο διπλὸ καὶ τριπλὸ, ἀπ' τὰ εἰσοδήματα
τοῦ μεγάλου σπιτιοῦ μας....

Ποῖο παιδί δὲ θάκούσῃ τὸν πατέρα του καὶ ποῖος
παιδί δὲ θάκούσῃ τὸν πατέρα του;

ΤΟ ΣΚΙΑΧΤΡΟ

Είναι κάμποσος καιρός που οι διαβόλοι της γειτονιάς μου μερόψαγε λιγάκι. Γιατί δώ πάνω που καθόμασταν μες, στην άκρη του κόμμου, έχουμε γειτονιά με τις πιο καρπερές φαμίλιες. Και τα παιδιά μας στο καταμεσήμερο, το δειλινό και τα βράδια του καλοκαιριού μαζεύονται οά ομάρι από μελλοσια μπροστά στο σπίτι μου, κάπου απ' τη γέφυρη λείνα, που ρίχνει τον απαλό της ίσμο στη μικρή πλατεία. Και τότε νάκούσεις, μάτια μου, τι θά πει φωνή και τι θά πει σιργιλλισμα και τι θά πει βουή ανέλειωτη. Κι αν' άρχιζόντου, βιβλίο για δέν μπορείς νάνοιξεις και νατί να κλείσεις δέν μπορείς, κι ως έχεις να κοιμηθείς δέκα μερόνυχτα.

Και κάθε τόσο τα διαβολάκια πληθαίνουν, γιατί έχουνε γονιούς γερούς, όλους ανθρώπους της δουλειάς και πανάδες, που δέ φοβούνται μήπως χαλάσει το τουαίρι τους ή μήπως σουφρώσει το μούτρο τους απ' τις γέννες. Γιατί θ' βλέπεις κάθε τόσο να ξεπεινάν οι άβουνα καινοθύρι μοιροί απ' τις ποιοτικές των σπιτιών της γειτονιάς σου, να κορυφίζε κι αυτό το λαρυγγάκι του και να ξεφωνίζει ίδια λαφός πιασμένος στο δάκνο.

Όποτε με το καλό, οότε με το κακό μπορεί κανείς να νά κάνει να-ρωπάσουνε. "Αν πει κανένας ξένος να νά τους κάνει παρατήρηση, τον άρχινάνε στην κοροϊδία και πολλές φορές τον παίρνουνε με τα λιθάκια κ' έπειτα ως πάει να νά πιάσει. Μόλις γυρίσεις τα γάνεις από το σπίτι σου. Κοιθώνται σαν κωνημένα περδικόπουλα. "Αν πάλι κάποιον οι παννάδες τους πώς να μαλλώνουνε, τότε άλλομονο. Στα σιργιλλισματα των παιδιών ανακατεύονται οι άγοισφωνάδες των παννάδων και μπορεί κανείς να γάσει το μυαλό του.

Αν πάνε δυοσ πολλές μέρες και οι φωνές τους δέν άκούγονται σαν και ποῦτα. Το παιγνίδι, το άτέλειωτο κωνηγητό, έπανε πιά. Οι τολήκοι, που τους δάσανε ημιάδι με τα λιθάκια ήσυγάσανε, και μπορεί κανείς να πει πως ή νεπιονιά άλλαξε.

Αυτό το ξεφωνίζε δέν ήξερα πως να νά το ξηγήσω, γιατί υποφαινόντανε απ' δάμα, και θα φρασιτισίμουνα πολλή αν μπορούσα να ήρθω σε ποιόν χωριστό την ήσυχία σου. Χτες δυοσ που ήρθε ή πλύστοια στο σπίτι μου να μου φέσει τα ούνα, γυνέ ορίστω:

— Ραέ, δέ μου λές, κυρά-Βασιλική, ποιος γάγιασε κείνα τα διαβολάκια και δουδαθήκανε;

— Άλήθεια δέν το ξέρεις κίποτε :

Και ή κυρά-Βασιλική, οά κάθελε να μου πει κανένα πονδατο μυστικό κάθισε στο φορτσέτι και με σιγαλή φωνή μου είπε:

— Μιλώω οργά-οιχα, γιατί φοβάμαι να νά άκούσουν τα παιδιά, και τότε πάλι το ίδια άρχονε.

Ή κυρά-Βασιλική είγε έξη παιδάκια—του Θεού—και είτανε πάλι γαστρομυμένη.

— "Ακου λοιπόν, μου λέει. Τόνε ξέρεις το Μάρο, το γιό του Μαστραντώνη, του γειτονά μας. Κείνο το θεριό νιέ...

— Το Μάρο, της λέω. Ποιό Μάρο λές; Δέν τονέ ξέρω...

— Μπα, παράξενο. Τέσα χρόνια στη γειτονιά και

να μην τον έχεις ιδωμένα. "Ας είναι δυοσ. Αύτός, ξεκολούθησε ή κυρά-Βασιλική, είναι ένας άτρον-κλας ψηλός, πάνω από δυό μέτρα. Είτανε φουργελός. Μαζί με τους άλλους πήγε κι αυτός στον πδιε-ρέ και λένε μάλιστα πως πολέμησε καλληκαρία. Μα ήταν άπυχος. Στη μάχη του Σκοά, που χύμηξε σαν άητός, φωνάζοντας "Αέρω, μια όδιδα έσκασε παρέκει απ' τα ποδάκια του και τα κομμάτια της τότε βρήκανε στο πρόσωπο και στον άμο. Τόνα του μάτι χύθηκε κι άπόμεινε μια γούδα τ όση, κατακόκκινη, που σιάζει νερό. Το αυτί που κάπηκε ούρρα κι άπόμεινε ούτος από τη μια μεριά. Ή δεξιά του σαγονιά γένηκε τριμματα, τα δόντια του πέσανε και τώρα στέκει πάντα χασκίζοντας το σίμα του μια πιθαμή, που σου κάνει τρομάρα. Κοιτά ο' δλ' αυτά ξεκλειδώθηκε το δεξί του χέρι από τον άμο, κάπηκαν οι νεύρες, κι άπόμεινε παράλυτο. Και σαν περπατεί κομνιέται το χέρι του, κι αναπηδάει οά λουρι από κομπούκι.

— Το άνοτιχισμένο...

— "Ελα νιέ... Και τι του δόσανε λές; Τριάντα δραχμές το μήνα...

Έδω ή κυρά-Βασιλική σκοόπισε το σίμα της με την ποδιά της και ξεκολούθησε:

— "Ας είναι. Μ' αυτών λοιπόν, που λές, τρουάσαμε τα παιδιά. Γιατί μόλις πρωτοφάνηκε τους είπαμε πως ά δέν κόνουν ήσυχια δάν τα φάει, κι από τότε μαζευθήκανε.

Αυτά μοιπε ή κυρά-Βασιλική, κ' έφυγε γελόντας.

Την άλλη μέρα, καθώς έβγαίνα έξω, νόστω τη στην πόρτα. Κωνηγούσε να υπάσει μέσα το μεγαλιότερο γιό της, ένα υορίάκο ως όχτιό γρονόν. Μα που να τον κάνει καλά. Έφρενε, πήδαε, πέταε τίτρες, ως που ή κυρά-Βασιλική άπελάτισσε.

Άξαφνα δυοσ, καθώς κατέβαινα το άδομο, την άκούω και θάνει με άφρονή:

— Καλά, κυρέ, του λέει. Τώρα σε τρώει το σκιάχτρο. Νίπος, έρχεται.

Το παιδάκι γάσσε και τρομασμένο έπροξε να κορσπει στη βοσκμερή της φούσια.

Γνωρίζω από περιέργεια, κι άληθινά έρχότανε ή κατασκαμυμένος άνθρωπος, που τόσο ζωηρά μου τον είγε παραστήσει ή κυρά-Βασιλική. Έκείνο δυοσ που υποκόισε την καρδιά, δέν είτανε το τέλειο σα κίτευά του, κόνε ή άληρη που σκέπαζε το πρόσωπό του άνοτιχισμένου. Γιατί καθώς ήρθε να τονέ λένε σκιάχτρο, κι είδε το παιδάκι να τον φεύγει τρομασμένο, άκούμπισε λιγωμένος στον κορμό της λείνας και το δάκνο του κλούσε απ' το μοναδικό του υπί στη γής.

Πάροα 222)920

Γ. Ε.

Πλέπει κανείς μέσα στη γλωσσπλαστική δυολειά που μά καταφέρνουνε οι νέοι λογοτέχνες, μια προσάθεια τόσο έντονη, μια ένέργεια τόσο γεμάτη από νού κι από καρδιά, τόσο σφόδρσο της ψυχής, που θα μπορούσε κανείς να πη. Μέσα στη φιλολογία της άφής, που πολλά πράματα υπάχουν απ' οσα μπορεί άκόμη να φανταστούνε μερικοί άλλοι φιλόλογοι.

Ψυχή

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΑΓΑΠΗ

Σημέρωναν Χριστούγεννα. Τὸ βράδι ἀπὸ νωρίς, ἦρθε ὁ καλόγερος ἀπ' τὸ μοναστήρι νὰ μᾶς πει πὼς ἡ λειτουργία θάρχιζε πολὺ πρῶτ' πρὶν ξημερώσει, κι ἂν θέλαμε νὰ πάμε θάρπελε νάχωμε τὸ νοῦ μας νὰ κούσωμε τὶς καμπάνες σὰ σημάδιον.

Ἐγὼ ἤθελα νὰ γρουπνήσω τὴ νύχτα αὐτῆ, τὸ εἶχα τάρμα ἀπὸ καιρό. Τὸ εἶπα στὸ σύντροφό μου, κι ὅταν ὅλοι τραβήχτηκαν στὶς κάμαρές τους γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, ἀνέβηκα κι ἐγὼ πάνω στὴ μικρὴ κάμαρα μὲ τὸ τζάκι κ' Ἐκεῖνος μ' ἀκολούθησε. Καθίσαμε κοντὰ στὴ φωτιά. Ἐξω σφύριζε ὁ βοριάς, μιὰ ψιλὴ βροχὴ χτυπούσε στὴ στέγη καὶ στὰ παραθυροφύλλα, καὶ μέσα στὴν κάμαρα ἀκούονταν μονάχα τὸ τρέξιμο τῶν ξύλων ποὺ τάρπαζε ἡ φλόγα καὶ τάλωνε βιαστικά.

Ἐκεῖνος κάθισε σιμὰ μου. Σὲ λίγο, πῆρε τὰ δύο μου χέρια στὰ χέρια του σφιχτὰ καὶ μὲ κοίταξε κατάρματα.

— «Ἄκουσε, μοῦ εἶπε, Σ' ἀγαπῶ, κι ὅλη ἡ ψυχὴ μου ξεχειλίζει ἀπὸψε ἀπὸ ἀνείπωτη τρυφεράδα. Δὲν μπορῶ μὲ λόγια νὰ σοῦ πῶ ὅ,τι θὰ φανέρωνε πιὸ καλὰ στὰ μάτια σου τὴν ἀγάπη μου γιὰ σέ, μὰ πιστέψτε ὡστόσο πὼς κρατῶ μέσα μου ἀκέρια τὴν ἀλήθεια. Τί κι ἂν τρέμουνε τὰ χεῖλιά μου ἀπ' τὸ φίλημα ποὺ δὲ σοῦ δίνω; Ἡ ψυχὴ μου σ' ἀγκαλιάζει ὀλόκληρη καὶ τὰ μάτια σου φέγγουνε μέσα στὰ δικὰ μου σὰν ἀκοίμητο καντήλι».

Σώπασε καὶ γύρισε τὸ πρόσωπο κατὰ τὴ φωτιά. Στὸ χλωμὸ του μέτωπο ἀντιφέγγιζε ἡ φλόγα καὶ τῶδεινε ἀκόμα πιὸ χλωμὸ, καὶ τὰ μάτια του εἶτανε ὕγρα σὰ βουρκαμένα ἀπὸ δάκρυα ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ τρέξουν. Γιὰ πολλὴν ὥρα μείναμε σιωπηλοὶ καὶ μόνο οἱ καρδιές μας χτυπούσαν δυνατὰ.

Σαφινὰ, καταλάβαμε πὼς ὁ ἀέρας εἶχε πάψει. Ἡ βροχὴ δὲν ἔπεφτε πιὰ, καὶ μέσα στὴν ἡσυχία τῆς νύχτας ἀκούονταν μονάχα ἓνα γλυκὸ, ἐν' ἀπαλὸ τρέξιμο ποῦμιαζε σὰ φτεροῦγισμα, σὰ νὰ κοινοῦσαν στὸν ἀέρα κάποια φτερά ἀπὸ μετάξι.

— Τί εἶναι; ρώτησα ἐγὼ.

— Ἄκους; μοῦ ἀποκρίθηκε. Εἶναι τὰ φτερά τοῦ ἀρχάγγελου ποὺ πετάει στὴ γῆ, κρατώντας στὰ χέρια του τὸ βρέφος ποὺ γεννήθηκε τούτη τὴ νύχτα.

Ὅτι τέλειωσε τὰ λόγια του, ἀκούστηκαν ἀπὸ μακριὰ οἱ καμπάνες. Σηκώθηκα, ἔκανε δύο φορές τὸ σταυρὸ του κι ἀπλώσε τὰ χέρια του σὲ μέ. «Πάμε» εἶπε.

Σηκώθηκα κ' ἐγὼ, μὰ σὰ βρέθηκα ὀρθὴ σιμὰ του, μάρπαξε στὴν ἀγκαλιά του. Μ' ἔσφιξε μ' ὄση δύναμη εἶχε κ' ἐνώσωσα τὰ χεῖλιά του πάνω στὰ δικὰ μου σ' ἓνα φίλημα ποὺ νόμισα πὼς μοῦπαιρνε τὴ ζωὴ.

Σὰ μάφισε, τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε μ' ἓνα παράξενο φῶς, καὶ μοῦ εἶπε μὲ βαριὰ φωνὴ ποῦμιαζε νὰ βγαίνει ἀπ' τὰ κατάβραθα τῆς ψυχῆς του:

— Πάμε κι ὁ Θεὸς μαζί μας, νάσαι εὐλογημένη.

Κατεβήκαμε σιγὰ καὶ βγήκαμε ἀπ' τὸ σπίτι. Τὸ χιόνι εἶτανε στρωμένο καὶ σκέπαζε τὰ πάντα. Μέσα στὴν καθάρια νύχτα ἔλαμπε ἡ γῆ καὶ τ' ἀστέρια τρε-

μῶσβυναν στὸν οὐρανό. Πιὸ μακριὰ, κάτω ἀπ' τὸ μεγάλο βράχο οἱ καμπάνες ἀντηχοῦσαν χαρμόσυνα, καὶ μιὰ ἀνείπωτη μαγεία γέμιζε τὸν ἀέρα. Σιωπηλοὶ κοιτάσαμε γύρω μας καὶ δίνοντας τὰ χέρια τραβήξαμε κατὰ τὴν ἐκκλησιά. Ἄμα φτάσαμε στὸ κατώφλι μὲ σταμάτησε, μὲ κοίταξε στὰ μάτια κι εἶπε μ' ἓνα γλυκὸ χαμόγελο:

— Ζεστὰ τοῦ εἶναι τὰ χιόνια, ἀγαπημένη!

ΗΓΕΡΙΑ

ΚΛΑΨΕ

Ὅταν σφιχτὰ τὴν καρδιά σου ὁ πόνος τὴ ζάνει καὶ τὴν πληγώνει βαθεῖα,

Ὅταν τὰ στήθια σου θλίψη βαρεῖα τὰ πλακώνει— κλάψε' τὸ κλάμα μονάχα τὸν πόνο λαφρώνει καὶ τὸν κοιμίζει γλυκὰ.

Ὅταν γιγάντια χαρὰ τὴν καρδιά σου φουσκώνει καὶ τὴ λιγώνει τρελλὰ,

Ὅταν τρανὴ εὐτυχία τὴν ψυχὴ σου σιμάνει— κλάψε' τὸ κλάμα μονάχα γαλήνη ἀπλώνει στὴ μανιασμένη καρδιά.

Λάρισα

ΣΟΦΙΑ ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΟ

Βαρεῖα θλιμένη ἦρθα μπροστὰ,
Χριστέ μου, στὸ σταυρὸ Σου
σμίγναι κ' ἀλὴ τὸ δάκρυ μου
στὰ πόδια Σου νὰ τρέξῃ
Μιὰ στάλα ὅμως στὰ μάτια μου
δὲν ἦρθε νὰ τὰ βρέξῃ...
Τόσης γαλήνης εἶδα φῶς
στ' ὄραϊο τὸ πρόσωπό Σου!

ΜΑΡΙΑ ΣΑΜΠΑ

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Ἄπὸ τὴ χρυσοκάντηλη ἐκκλησιά τους
Οἱ χριστιανοὶ στὰ σπίτια τους γυρνοῦν,
Οἱ ἀγγελικὲς ψυχὲς ἀναγαλιάζουν
Καὶ τ' ἀγιασμένα χεῖλια, ὦ!... πὼς γελοῦν!..

Στὰ μάτια τους τὰ οὐράνια κρύφια κάλλη
Μὲ φῶτα θεοτικὰ λαμπροκοποῦν,
Οἱ ἀλαφρὲς καρδιές τους πὼς χτυπᾶνε!..
Οἱ ἀγγελικὲς ψυχὲς ὦ! πὼς πετοῦν!..

Μὰ ἐγὼ;.. Σῶπα, τρελλέ! Σὲ κάποιαν ἀκρὴ
Τοῦ σκοτεινοῦ τοῦ κόσμου μείνε ἐκεῖ.
Σῶπα τρελλέ!.. Κολάστηκε ἡ ψυχὴ σου
Κ' εἶναι βαρεῖα σου κόλαση ἡ ζωὴ!..

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΟΥΡΝΑΣ

ΙΔΑΝΙΚΟ

—Κύμα, πού στην ἀπέραντη τῆ θάλασσα ἀρμενίζεις
ἀδύνατο καὶ πρόσκαιρο καὶ μπαίγιο τοῦ βορριά,
πές μου, πού τρέχεις βιαστικά καὶ μανιασμένο ἀφρίζεις;
Κόϊτα συντρίμια γίρω σου καὶ πονθενά στεριά.

—Τρέχω ὅπου ἡ Μοῖρα ἢ ρήγισσα μου ἔχει τυφλά
γραμμένα.

μὲ φτερουγίζει ὄνειρευτῆς στεριάς ἀποθυμία
καὶ τοῦ βορριά τὸ μούγγισμα τραγουδι εἶναι γὰ μένα
καὶ τὰ συντρίμια σύμβολα καὶ κείμενα ἢ τρικυμιά.

Κι ἂν σβύσω ἐγὼ, θὰ γεννηθοῦν κύματα ἀπ' τὸν
[ἀφρό μου,

περαστικά στὸ πέλαγο τὸ τρισπαντοτεινὸ,
ν' ἀκολουθήσουνε κι αὐτὰ τὸ δρόμο τὸ δικό μου

Τρέχω σὲ κάποιον ἀτάραχο λιμάνι μακρινὸ
κ' ἔχοντας μόνο σύντροφο τὸ κρώξιμο τοῦ γλάρου
νὰ ξεψυχήσω χρισωμένο ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Φάρου.

ΧΡ. ΕΣΠΕΡΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τι ἔφερε ὁ Λαμαρτίνος στὴν ποίηση τῆς ἐπο-
χῆς του

— Στὸ «Mercur de France» τῆς 15 τοῦ Μάρ-
τη, ὁ Κάμμιλλος Λατρῆγ δημοσιεύει μακρὸ ἄρθρο
γιὰ τὴν «Ἐλεγειακὴ ποίηση στὶς παραμονὲς τῶν
Méditations». Μιλᾷ γιὰ τοὺς ἔλεγειακούς ποιη-
τὲς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ συμπεραίνει πὺς δὲν
πρέπει νὰ συγκρίνουμε τὴν ξεψυχισμένη ἔλεγεια
ἄλλων ποιητῶν, μὲ τὴν ἐσωτερικὴ σκέψη τοῦ
Λαμαρτίνου, ὅπου ξεχειλίζουνε οἱ θησαυροὶ τῆς
πλούσιας φαντασίας του κ' οἱ ἀτέλειωτες διαχύσεις
τῆς αἰσθηματικότητάς του. Κι ἂν ὁ Λαμαρτίνος
λογαριαζότανε τῆς σχολῆς τῶν ἔλεγειακῶν τῆς ἐπο-
χῆς του, ὅμως εἶχε δημιουργήσει δικὸ του ὄνομα,
καθὼς λέει ὁ ἴδιος, «σ' ἓνα ἀπὸ τὰ μέταλλα αὐτῆς
τῆς γιοιάντας τῶν ἀθάνατων ἰδονιστῶν, πού δὲν
εἶχαν ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ, παρά ῥόδα καὶ φύ-
τρα, καὶ πού ἀρχίζονε ἀπὸ τὸν Ἀνακρέοντα, τὸ
Βίωνα, τὸ Μόσκο, συνεχίζονται ἀπὸ τὸν Προπέριο,
τὸν Ὄβιδιο, τὸν Τιβούλιο, καὶ τελειώνουνε στὸ
Σολιέ, στὸ Λαφάζ, στὸν Παρνύ». Μὰ ἡ ἀγάπη
πρὸς τὴν Ἑλβίρα τράβηξε τὸ Λαμαρτίνου, ἀπὸ αὐ-
τὴ τὴν ποιητικὴ Προδοσία τῆς κοινῆς ἔλεγείας, καὶ
στὰ 1820 δημιούργησε μὲ τὶς «Ποιητικὲς σκέψεις»
καινούριο εἶδος ἔλεγείας. Ὁ Σαιν-Μπὲβ πού δὲν
εἶτανε πάντα ἐπιεικὴς γιὰ τὸ Λαμαρτίνου, καὶ πού με-
ταχειρίστηκε τὸν Παρνύ καὶ τὸ Μιλβουά, μὲ πολλὴ
λιγότερη ἐπιείκεια, ἀναγνώρισε κάποτε τέλεια τὴν
πρωτοτυπία τῶν «Méditations». Ἔγραφε στὸ Βεγ-
λαϊν στὶς 19 τοῦ Νοέβρη 1865: «Περάσαμε ἄξαφνα
ἀπὸ μιὰ στεγνὴ ποίηση, ἀδύνατη, φτωχὴ πού εἶχε
κάπου κάπου μόλις μιὰ μικρὴ πνοή, σὲ ἄλλη ποίη-
ση πλατειά, ἀληθινὰ ἐσωτερικὴ, πλούσια, ἐμπνευ-
μένη καὶ θεία. Ἀπὸ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη ἀλλάξαμε
γλῆμα καὶ φῶς, ἀλλάξαμε Ὀλυμπο! Τοῦτο εἶτανε
μιὰ ἀποκάλυψη».

Γιὰ τὰ δεκάχρονα τῆς θανάτῆς τοῦ Μορεάς

— Ἡ «Κριτικὴ Ἐπιθεώρηση» (Revue critique
des idées et des livres) τῆς 25 τοῦ Μάρτη, εἶναι

ἀφιερωμένη στὸ ἔργο τοῦ Ζάν Μορεάς, ἀπ' ἀφορ-
μὴ πού περάσανε δέκα χρόνια, ἀπὸ τὴν ἀνοίξη τοῦ
1910, πού πέθανε ὁ γάλλος τεχνίτης, μὰ ῥωμῶς τὴν
πατρίδα ποιητῆς, πού τάληθινὸ του ὄνομα εἶτανε
Γιάννης Παπαδιαμαντόπουλος Τὸ τεῦχος αὐτὸ πε-
ριέχει ἓνα αὐτόγραφο κομμάτι τοῦ ποιητῆ ἀπὸ τὶς πε-
ρίφημες «Στροφές», ἓνα τραγουδι τῆς Κοντέσσας
Ντὲ Νούγι «θυμούμενης τὸ πρῶτο γράμμα πού ἔ-
λαβε ἀπὸ κείνον». Ἐχε ἀκόμα τραγουδιὰ στὴ μνή-
μη τοῦ Μορεάς συνθεμένα ἀπὸ τὸν Ἑρρίκο Ρενιέ,
τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, τὸ Φριδερίκο Πλεσί, τὸ
Μαυρίκιο Πλεσὺ, τὸ Γιάννη Βοντουαγέ, γνώμης γιὰ
τὸν ποιητῆ, τοῦ Α. Μπαρτου, τῆς Γαλλικῆς Ἀκα-
δημίας, τοῦ Γ. Λανσόν, τοῦ Κ. Γκοφικ, ἄρθρου
διάφορα, πού ξεχωρίζουμε ἓνα τοῦ Γιάννη Λονιόν:
«Ὁ Ἀθηναῖος τιμὴ τῶν Γάλλων», τοῦ Εὐγένιου
Μαρσάν: «Γιὰ τὴν καθημερινὴ του ζωὴ», τοῦ Αἰ-
μίλιου Ἀνοῖό: «Τὸ φιλολογικὸ αἶσθημα», διάφο-
ρες ἄλλες σημειώσεις καὶ ντοκουμέντα ἐξηγητικὰ τοῦ
ποιητικοῦ τοῦ ἔργου, — κ' ἓνα τραγουδι τοῦ ποιητῆ
μας Μ. Μαλακάση, ἀπὸ τοὺς «Ἀσφοδέλους», γιὰ
τὸ θάνατο τοῦ Μορεάς, τυπωμένο μὲ γράμματα βυ-
ζαντινὰ, καὶ μετάφραση τοῦ ἴδιου τραγουδιοῦ στὴ
γαλλικὴ γλῶσσα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τὴν περασμένη ἑβδομάδα ὁ κ. Παπαδημητρίου, γραμμα-
τέας τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Ὀδείου ἔδωσε συναυλία ἐξαιρετὴ σὲ
ὅλα τῆς. Μὰ τὸ πῶς ἐξαιρετικὸ εἶτανε πού ὅσα τραγουδιὰ
τά εἶπε Ἑλληνικὰ, εἶτανε σὲ ἀφογή δημοτικῆ, κιόχι σὲ στί-
χους νεορλουὺς κίνακαταμεινούς ὅπως μᾶς ἔχουνε συνη-
θίσει ὡς τώρα ὅσοι τραγουδοῦν μεταφρασμένα εὐρωπαϊκὰ.
Ἐπίσης σπουδαῖος νεωτερισμὸς, πού εἶπε καὶ διὸ κα-
θανὸ δημοτικὰ ἑλληνικὰ τραγουδιὰ ἀπ' τὴ συλλογὴ του.
Τὸ «Φεγγαράκι», τὸ Σμυρνιάτικο κοί τῆς Ἑγριπὸς τὸ ἀ-
θάνατο

«Ἄστρο τῆς αὐγῆς
γιατ' ἀργήσες νὰ βγεῖς!»

Μ. Φ.

Τὸ ἙΛΛΗΝΙΚΟ ὈΔΕΙΟ

Τὸ περασμένο Σάββατο ἔγινε στὴ σάλα τοῦ Ἑλλ.
Ὀδείου, ἀσφυκτικὰ γεμάτη ἀπὸ ἀκροατὲς, μαθη-
τικὴ ἐπίδειξη, στὸ πιάνο, στὸ τραγουδι καὶ στὴν
ἀπαγγελία, ἀπὸ τοὺς μικροὺς μαθητὲς καὶ μαθητρί-
ες αὐτοῦ.

Ἐνας, ἓνας, διὸ, διὸ, ἀπ' αὐτοὺς παρουσιαστή-
κανε στὴ σκηνὴ καὶ παίζανε πιάνο καὶ τραγούδησαν
μὲ πολλὴ χάση καὶ χειροκροτηθῆσαν θεομὰ. Ἐξαι-
ρητικὴν ὅμως ἐντελῶς ἐντύπωση προέβησε ἡ ἀπαγ-
γελία τῆς μικρῆς Μυριέλλας Ταγκοπούλου, πού μὲ
τὰ ἄφθονα, κομμένα πόλκα μαλλιὰ τῆς, τὰ μεγάλα
μάτια καὶ τ' ἀδρά χαρακτηριστικὰ, ὄρησε στὴ σκη-
νὴ, γεμάτη θάρρος, μὲ τὸ συνηθισμένο ἀτίθασσο
χαρακτήρα τῆς, καὶ ἀπάγγειλε μὲ βαθὺ χρωματισμὸ,
μὲ τέχνη καὶ φυσικότητα, χωρὶς καμμιὰ ὑπερβολή,
οὔτε στὴ φωνὴ τῆς, οὔτε στὶς κινήσεις τῆς, διὸ
ποιήματα, τὴ «Ροδοῦλα», τρυφερὸ ἔλεγείο τοῦ
ἀδερφοῦ τῆς ποιητῆ, τοῦ Πάνου, γιὰ μιὰ μικρούλα
ἀδερφοῦλα τους, πού ἀνοίξε ἄξαφνα μιὰ μέρα τὰ
φτερά τῆς καὶ πέταξε στὸν ἀγγελένιο κόσμον τῆς,
καὶ τὸ «Ὀνειρο» τοῦ κ. Βελιούρα, ἀπὸ τὰ βράβευ-

μένα τραγούδια για παιδιά του «Νουμά», που καταχειροκροτήθηκε από όλο το ακροατήριο και αναγκάστηκε απ' αυτό ν' απαγγείλη και ένα τρίτο ποίημα από τα άθανάτα δημοτικά τραγούδια μας. Με το πρώτο ποίημα συγκίνησε το ακροατήριο, με το δεύτερο το εθθύμησε και με το τρίτο το έγοήτευε.

Η διεύθυνση του Έλλ. Ώδειου είναι αξία πολλών συγγραφευμένων για τις προόδους των μικρών μαθητών του και ξεχωριστά η καθηγήτρια της Απαγγελίας και ποιήτρια κ. Θεώνη Δρακοπούλου (Μυρτιώτισσα) που τόσο στοργικά επιμελείται το ξεχωριστό ταλέντο της χαριτωμένης Μυριέλλας.

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΤΑ ΣΟΠΟΛΙΑ

Συμπόνη, Μάρτης 1920.

Αγαπητέ «Νουμά»,

Στο τελευταίο φύλλο του «Νουμά», εδιάβαξα τα λόγια του καλού γλωσσολόγου Μένου Φιλήντα για τα Σοπόλια. Στην περίπτωση αυτή καλό θάταν ν' αναφέρω μερικές γραμμές για το ίδιο ζήτημα του πρωτονοτάριου του Πατριαρχείου, γραμμένες στα 1580 και απειθυνόμενες στο Γερμανό Μαρτίνο Κρούσιο. Η επιστολή του πρωτονοτάριου μιλάει για τη γλώσσα των Αθηναίων στην εποχή εκείνη.

«...Μέλλουσι γάρ ειπείν, λέγει όρα ό εθτιχές, και άντι τούτου λέγουσι, γιαπιά καλότνχε. Τα σήκα σουκα λέγουσι, τον βάτραχον πακαπάν, και άλλα γελοία, ως και την στολην σολήν, τα έξω της πόλεως προαύλια, ά έξωπόλια έδει λέγειν, σοπόλια λέγουσι.» Μ' άλλα λόγια ό κ. Καμπούρογλους δεν έπεσε και τόσο όξω όπως θέλει ό κ. Φιλήντας, στην παραγωγή των Σοπολιών.

Μ' άγάπη

ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΙΘΕΡΑΣ

— Δημοσιεύοντες στα δύο περασμένα φύλλα τη διάλεξη του Ρήγα Γκόλφη για τους «Ποιητές Μαλακάση και Πορφύρα που έγινε στο «Έλληνικό Ώδειο», παραλείψαμε να σημειώσουμε πως η διάλεξη αυτή διοργανώθηκε από την κ. Θεώνη Δρακοπούλου, καθηγήτρια της απαγγελίας στο Έλλ. Ώδειο που απαγγείλει κιόλας με την αναγνωρισμένη πια τέχνη της διαλεχτά ποιήματα των δύο ποιητών.

— Μας γράφουν απ' τη Ζυρίχη της Έλβετίας πως ό συνάδελφος κ. Σπύρος Παπās, που μένει εκεί τώρα, τιμήθηκε με το Σερβικό παράσημο των Ίκποτων του Αγίου Σάβα «pour services rendus à la cause Yougoslave pendant la guerre», όπως αναφέρεται στο Βασ. Διάταγμα.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Τουφ. Όσο πās και καλύτερείς το στίχο σου. Προσπάθησε άνομα.—κ. Κ. Γ. Καρ. Έυχαριστούμε. Θά δημοσιευτούν.—κ. Κ. Μανρ. Νάξερης για πόσα νιόβγαλτα έργα, που άξίζουσι ίσως και περισσότερο από το δικό σου το «άριστούργημα». δέν έκανε ποτέ ό συγγραφέας σου κανένα λόγο! Έτσι, χαιρέται κ' η άφεντιά του σήμερα τα αντίποινα.—κ. Α. Α. Μ. Αυστηρός οι στίχοι δέν είναι και τόσο καλοί.—κ. Εργ. Μικ. Ακατάλληλο.—κ. Ν. Α. Αναγ. Σ' ευχαριστούμε για το γράμμα σου. Θά σου άπαντήσουμε. Τα τραγούδια άρκετά καλά και θά δημοσιευτούν.—κ. Ροββίμ. Θά δημοσιευτεί. κ. Γιώργο Έλ. Θά δημοσιευτεί.—κ. Δελ. Ν.κ. Όχι και πολύ πετυχημένο.—κ. Ν. Ι. Καρ. Σταίλε μας τίποτ' άλλα, καλύτερα.—κ. Α. Δ. Δαν. Δοκίμασε και σ' άλλα θέματα.—κ. Α. Ζαρ. Μεγάλο το θέμα και χρειάζεται κόπια γερά.—κ. Ε. Καλουμ. Γιατι μās τό, στείλες το δώδεκλεστο;—κ. Κ. Κ. Καλο και θά δημοσιευτεί άργότερα.—κ. Γαϊδουράγκαθο. Ό συντάχτης μας μās έδειξε το γράμμα σου. Άληθινά κείνη την έξαισια φεγγαρολουσμένη βραδιά, μιá συντροφιά από μερικούς της Συνομοσπονδίας του «Νουμά» με κάμποσους νέους ποιητές, πήγανε στο Ζάππειο, όπου ό κ. Τυμφορηστός, τους άπάγγειλε την περίφημη Λένα. Τυπώνουμε λοιπόν έδώ το έπιγράμμα σου.

ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΠΟΥ ΤΡΙΓΥΡΝΑ

Στου Ζακείου την αστρόφωτη ράχη προχτές βράδι περνούσε μονάχη μιá παρέα απ' ανθρώπους της πένας κι ακολουθάγε κάποιον βουνό που ύμνούσε τα κάλλη της Λένας σε «κρυόβρυσην» δίχως νερό.

κ. Ένα. Πάτρα. Πολύ όραίο και θά δημοσιευτεί. Δέν μπορούμε όμως να μάθουμε τ' όνομά σου;

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

“ΠΛΑΪ” ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,,

Βγήκε στη σειρά των “Λογοτεχνικών εκδόσεων Ζηκάκη,, το ρομάντζο του Διευθυντή του “Νουμά. κ. Δ. Π. Ταγκόπουλου (με την είκόνα του συγγραφέα) και πουλιέται στα Γραφεία της Έταιρείας “ΤΥΠΟΣ” (όδός Σοφοκλέους 3) και στις έπαρχίες στους άνταποκριτές της ίδιας Έταιρείας, Δραχ. 3.

ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΙΩ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ (ΔΙΑΒΑΤΗ

• • • • ΤΟΜΟΣ ΗΠΟ Η2 ΣΕΛΙΔΕΣ • • • • •
• • • • ΠΛΗΘΗΤΗ ΔΡΑΧ. 3.50 • • • • •
• • • • ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ • • • • •
• • • • ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ “ΤΥΠΟΣ” • • • • •

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ ΤΑ:

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΗΣ ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΔΡΑΧ. 4

ΕΤΑΙΡΙΑ “ΤΥΠΟΣ,, ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΜΗΝΥΣΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθυντού του «Νουμά» κατοίκου Ἀθηνῶν
(ὁδὸς Σοφοκλέους 3)

ΚΑΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθυντού τῆς Ταχ. καὶ Τηλεγρ. Λογοκρισίας,
κατοίκου ὁσαύτως

ΠΡΟΣ

ΤΟΝ ΚΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΑ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΛΕΙΜΜΕΛΕΙΘΑΙΚΩΝ

Ὁ μηνυόμενος ἐκμανεῖς διότι δὲν ἠσπάσθη τὴν γνώμην τοῦ Κωστή Παλαμά, ὅστις, χρονογραφῶν ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἐμπρός» ὑπὸ τὸ ψευδῶν W, ἀνεκλήρυσεν αὐτὸν «Maître» καὶ τὸ βιβλίον του «Ἀπλοὶ Τρόποι», ὡς πρότυπον λυρικῆς ποιήσεως, ἤρχισε δημοσίᾳ καὶ συστηματικῶς νὰ με ὑβρίζῃ καὶ ὁσάκις με συνήντα καθ' ὁδὸν, ὡς τοῦτο συνέβη δις, τὴν μίαν φορὰν ἐξώθεν τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου βιβλιοπωλείου Γ. Βασιλείου καὶ τὴν δευτέραν ἐξώθεν τῆς Βουλῆς, νὰ μοι ἐπιτίθεται ὑβρίζων καὶ λοιδορῶν με μεγαλοφῶνως. Ἴνα τὸν συνετίσω τῷ ἀπέστειλα εἰγενεστάτην ἐπιστολὴν ἐν ἣ τῷ ὑπεδείκνυον ὅτι ὡς πολιτισμένος ἄνθρωπος ὄφειλε νὰ παύσῃ ἀσχημονῶν δημοσίᾳ, εἰς ἀπάντησιν δὲ μοι ἀπέστειλε τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν, ἣς τὸ πρωτότυπον ἐπισυνάπτω τῇ παρούσῃ μηνύσει: «Ἀθήναι, 23.3.20. Ἀξιότιμε κύριε, ἔχετε δίκαιον. Δὲν εἶναι γνώρισμα πολιτισμένου ἀνθρώπου καὶ τὸ νὰ δείχνῃ κἂν πῶς προσέχει τὰ δυσφημίματα πού του γίνονται πίσω ἀν γανυγίματα ἀπὸ τοὺς χυδαίους καὶ τοὺς κακοήθεις. Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ὁ πολιτισμένος κάποτε βρίσκει τὴν ἀνάγκη ν' ἀμυνθῇ με κάποιον τρόπο, καὶ ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος ἀμύνης ἀντικρου στοὺς αἰθάδεις σκύλους δὲν εἶναι βέβαια τὸ ἀντιγαύγισμα, ἀλλὰ τὸ πρόγγημα καὶ τὴν ἐσχάτην ἀνάγκη τὸ ράβδισμα. Με τὴν πρέπουσαν ὑπόληψιν Κ. Χατζόπουλος».

Ἐπειδὴ ὁ μηνυόμενος ὁμολογεῖ τὴν πράξιν του ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐπιστολῇ του καὶ ὄχι μόνον δὲν δεικνύει τὴν ἐλαχίστην μεταμέλειαν διὰ τὴν βάρβαρον καὶ ἀπρεπῆ στάσιν του ἀπέναντί μου, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐκτρέπεται εἰς χυδαίᾳς ὑβρεῖς καὶ ἀπειλάς ἐναντίον μου,

Μηνύων αὐτὸν ἐπὶ ἐξυβρίσει

Ἐξαιτούμαι

ἵνα τιμωρηθῇ κατὰ Νόμον, δηλῶν ὅτι θέλω παραστή κατὰ τὴν γενησομένην δίκην καὶ ὡς πολιτικῶς ἐνάγων.

Μάστρας προτείνω τοὺς ἑξῆς:

Γ. Γ. Βασιλείου, Βιβλιοπώλην (ὁδὸς Σταδίου 42).

Δ. Π. Δημητριάδην, Συμβολαιογράφον (ὁδὸς Ἀριστείδου ἀρ. 9).

Λεωνίδαν Σουρέαν, Καθηγητὴν Γυμνασίου (ὁδὸς Ἀριστείδου 9).

Νικόλαον Γιαννιόν, Καθηγητὴν τῆς Γαλλικῆς καὶ Δημοσιογράφον (ὁδὸς Προκυλαίων 2).

Εὐσεβέστατος

Δ. Π. Ταγμόπουλος

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ :

ὅτι ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1920 τὰ ἐπιτόκια τῶν παρ' αὐτῇ καταθέσεων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ὁρίζονται ὡς ἑξῆς :

1)	Καταθέσεις ἐν ὄψει	2 ο)ο	ἐτησίως
2)	2—3 ἐτῶν	3 ο)ο	»
3)	1 ἔτους	2 1)2 ο)ο	»
4)	4 ἐτῶν	3 1)2 ο)ο	»
4)	ὁ ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα	4 ο)ο	»

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21 Δεκεμβρίου 1919.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ :

ὅτι ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1920 δέχεται καταθέσεις ἐν τῷ Ταμιευτηρίῳ αὐτῆς μέχρι ποσοῦ Δραχμῶν 3.000 (τρῶν χιλιάδων) καὶ ἐπὶ τόκῳ 4 ο)ο ἐτησίως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21 Δεκεμβρίου 1919.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Ἰανουαρίου 1920.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Ἀνακοίνωσις

Συμφώνως πρὸς τὸν τελευταῖον νόμον 1829 εἰς τὴν συντάξιμον ὑπηρεσίαν τῶν ἀπογεγραμμένων ἐργατῶν θαλάσσης τῶν ἐχόντων τριετὴ ναυτικὴν ὑπηρεσίαν πρὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1915 καὶ ἀργησάντων κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον προστίθεται ἀνάλογος χρόνος τῆς ἀογίας τῶν μέχρις ἐνὸς ἔτους εἰς καταβάλλον εἰς τὸ Ναυτικὸν Ἀπομαχικὸν Ταμεῖον τὰ ἀνάλογα τέλη μέχρι τῆς 20 Ἰουνίου 1920.

Καλοῦνται ὅθεν οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ὑποβάλουν τὰς σχετικὰς αἰτήσεις τῶν μέχρι τῆς 30ης Ἰουνίου 1920 εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως Ἐμπορ. Ναυτικοῦ)

ΕΧΟΜΕΝ ΤΗΝ ΕΚΑΚΤΟΤΕΡΑΝ ΠΕΛΑΓΕΙΑΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΟΧΟΝ

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗΝ 1901 ΚΕΦΑΛΗΝΙΑΣ
ΤΟΥΛ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ 3

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΛΑΣΙΚ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 9. 5. 9-

ΠΡΑΚΤΩΡ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ

ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

ΕΜΠΟΡΟΣ ΓΑΙΑΝΘΡΑΚΩΝ